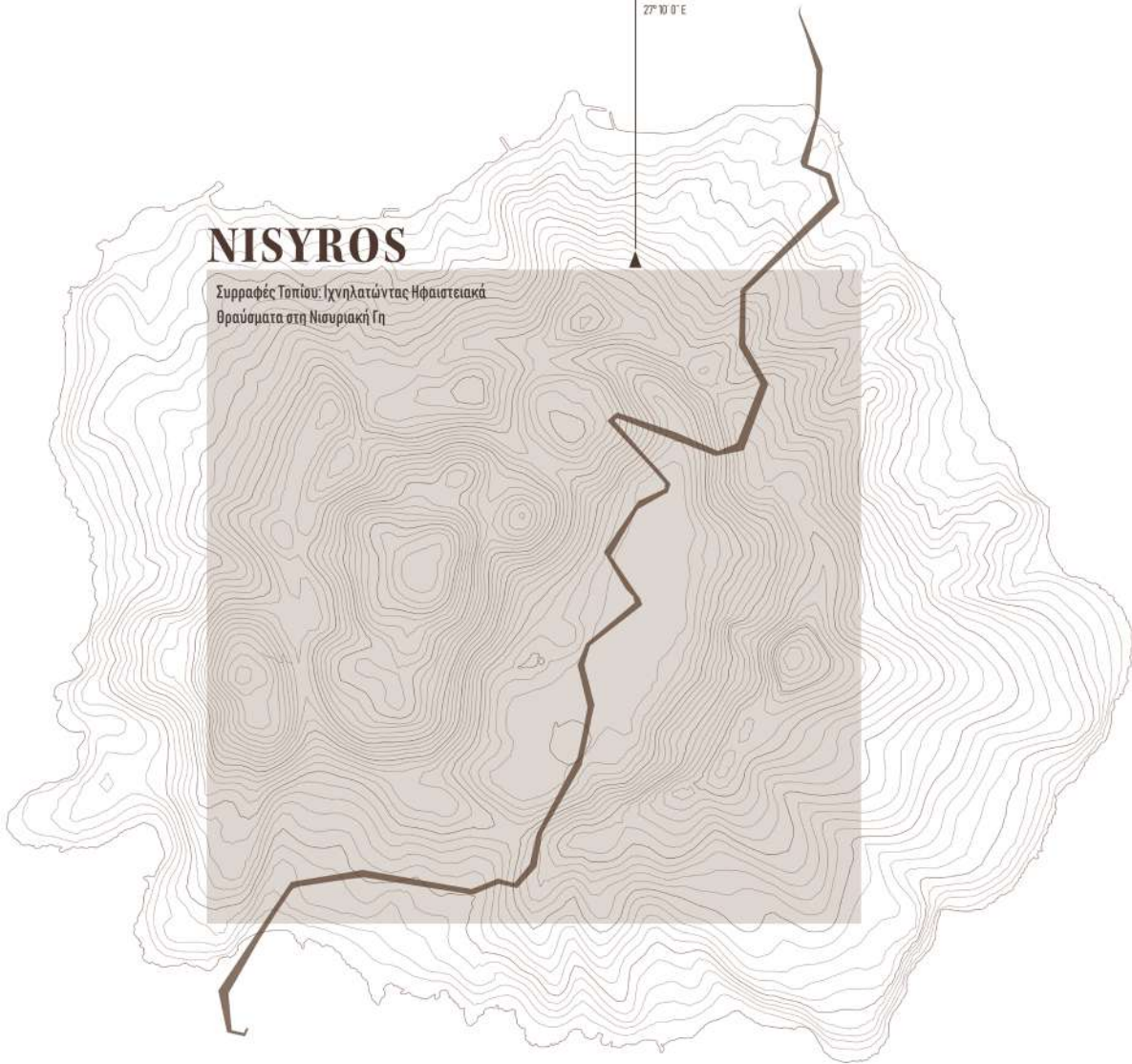

36° 34' 60" N
27° 10' 0" E

NISYROS

Συρραφές Τοπίου: Ιχνηλατώντας Ηφαιστειακά
Θραύσματα στη Νισυριακή Γη

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΑΛΕΞΙΑ ΣΙΑΧΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΓΚΑΝΙΑΤΣΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ:
ΚΑΤΣΑΡΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ:
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2023

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

ΣΥΡΡΑΦΕΣ ΤΟΠΙΟΥ:

Ιχνηλατώντας Ηφαιστειακά Θραύσματα στη

Νισυριακή Γη

Σπουδάστριες: Οικονόμου Αγγελική / Σιάκου Αλεξία

Επιβλέπων Καθηγητής: Γκανιάτσας Βασίλειος

Σύμβουλος: Κατσαρός Μιλτιάδης

Φεβρουάριος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	6
01. [Ανάλυση Περιοχής Μελέτης]	8
1. Γενικές Πληροφορίες Νισύρου	10
2. Γεωλογική Εξέλιξη Νισύρου	14
3. Χάρτης Ι. Οδικό δίκτυο-Χρήσεις	18
4. Χάρτης ΙΙ. Γεωδιαδρομές-Λουτρά	20
5. Χάρτης ΙΙΙ. Πετρώματα-Κρατήρες-Ρήγματα- Πιθανές Εκρήξεις	26
6. Χάρτης ΙV. Χρήσεις Γης	
7. Χάρτης V. Δίκτυο Τοποσήμων	30
8. Χρονολόγιο	34
9. Παραδείγματα Ξερολιθικών Κατασκευών	38
02. [Η Διαδρομή]	44
1. Αντιληπτικός Χάρτης Υφιστάμενης Κατάστασης	46
2. Αφηγηματικός Χάρτης Περιοχής Επέμβασης	48
3. Ανάλυση Περιοχής Ενδιαφέροντος	50

03. [Πρόταση]	62
1. Αναψυκτήριο	64
2. Βοηθητική Ξύλινη Κατασκευή “Καλύβα”	68
3. Χλωρίδα Νισύρου - Φυτολόγιο	72
4. Συγκρότημα Βοτάνων	78
5. Οικοδομική Τομή	92
6. Συγκρότημα Λουτρών και Ξενώνων	98

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Η επιθυμία του αρχιτέκτονα πρέπει να ακουμπάει στο δίκιο του τοπίου.»

- Άρης Κωνσταντινίδης

Είναι γνωστό «μυστικό» πως η Νίσυρος γνωρίζει φανατικούς θαυμαστές κι επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο. Οι ντόπιοι τους αποκαλούν «εναλλακτικούς» κι ανάμεσά τους πράγματι θα συναντήσεις πολλές «αφανείς» προσωπικότητες του πνεύματος αλλά και πηγαίους καλλιτέχνες χαμηλών τόνων, που βρήκαν στη Νίσυρο τον φυσικό τους παράδεισο. Καθόλου τυχαίο. Το νησί είναι ολόκληρο ένα ηφαίστειο. Κι αυτό από μόνο του είναι ικανό να σε συνεπάρεi. Πέτρα την πέτρα, αφού η λάβα που στεριώνει στη θάλασσα θεμελίωσε στο πέρασμα εκατομμυρίων ετών έναν γιγάντιο χερσαίο κώνο, που με δυο καταστροφικές εκρήξεις –πριν από 25.000 και 15.000 χρόνια– αυτός «έκατσε» σχηματίζοντας το ολοστρόγγυλο νησί με την εντυπωσιακή καλντέρα στο κέντρο του με διάμετρο σχεδόν 4000 μέτρα.

Στον πυθμένα της ατμίζει μέχρι σήμερα ο μεγαλύτερος υδροθερμικός κρατήρας, ο Στέφανος με διάμετρο 300 μέτρα. Είναι οι στεναγμοί του Πολυβώτη, του μυθικού γίγαντα που κυνηγήθηκε από τον Ποσειδώνα, ο οποίος πετώντας του ένα κομμάτι από την Κω, τον φυλάκισε για πάντα στα σπλάχνα του Αιγαίου. Εκατομμύρια τόνοι λάβας κι ελαφρόπετρας, στρώματα από καυτά λιθάρια και στάχτη έπλασαν τη σημερινή εικόνα του νησιού, που δεν είναι παρά ένα απέραντο, ανοιχτό γεωλογικό μουσείο με πετρώματα ηλικίας 15.000 μέχρι και 160.000 χρόνων. Το ηφαίστειο της Νισύρου είναι το νεότερο στο ηφαιστειακό τόξο του νοτίου Αιγαίου και τα τελευταία 130 χρόνια θεωρείται «κοιμώμενο» ή «σύνθετο» ενεργό.

Η ενέργεια του μέρους είναι συγκλονιστική. Τοπίο τραχύ, επιβλητικό, μεγαλειώδες. Μια σύζευξη μυστηριακή, μια πρωτογενής έκθεση γλυπτικής. Πλησιάζοντας, βιώνεις μια έντονη εσωτερική αναστάτωση σαν να ξυπνά μέσα σου αυτή η ενέργεια της λάβας, της καρδιάς της γης που θέλει να αναδυθεί. Η ζέστη και η μυρωδιά του θειαφιού δεν είναι τόσο έντονες όσο η ίδια η εμπειρία να μυρίσεις, να ακούσεις, να δεις και να νιώσεις από απόσταση αναπνοής τη γη που ανασαίνει!

Η παρούσα διπλωματική αφορά το σχεδιασμό μιας περιπατικής διαδρομής από τον κρατήρα Στέφανο προς το λιμάνι της Αγίας Ειρήνης συμπυκνώνοντας διαφορετικές όψεις του ηφαιστειακού τοπίου και της παράδοσης της Νισύρου (καλλιέργειες, ιαματικά λουτρά, ξερολιθικές κατασκευές).

Καθώς υπάρχει μια βιωματική σχέση με τον τόπο, αρχίσαμε να παρατηρούμε διαφορετικές πτυχές να συγκλίνουν, όψεις του ίδιου χαρακτήρα, και έτσι καταλάβαμε ότι αυτός ο τόπος έχει ένα πνεύμα, έναν χαρακτήρα συγκεκριμένο. Απόδειξη ότι είχε να μας δώσει πολλές διαφορετικές όψεις που η μία επιβεβαιώνει την άλλη. Ποιες είναι όμως αυτές οι όψεις του τοπίου; Είναι οι καλλιέργειες, τα θερμά λουτρά, τα πετρώματα, όλα απόρροια του ηφαίστειου. Όλα πτυχές του ίδιου γεγονότος, όλα συνδεδεμένα. Διαπιστώσαμε αυτή τη σύνδεση και προσπαθήσαμε να την κρατήσουμε. Οπότε θέλοντας να αναδείξουμε το τοπίο, ο καλύτερος τρόπος δεν ήταν να πάμε σε ένα σημείο και να κάνουμε ένα κτίριο, μια σημειακή δηλαδή επέμβαση, αλλά να οργανώσουμε μια διαδρομή η οποία να περιλαμβάνει πάρα πολλές εστίες, παρά πολλά σημεία ενδιαφέροντος που να τονίζουν αυτό. Ακολουθώντας την πιο νοηματικά φορτισμένη περιπατητική διαδρομή όσο καλύτερα προσαρμοσμένη στο ανάγλυφο, στόχος είναι να βοηθήσει το τοπίο να εκφραστεί και όχι να ικανοποιήσει τον κάθε επισκέπτη. Μετέχει με τους όρους του νησιού, εκφράζοντας το νησί, προσαρμοσμένη φυσικά και όχι τεχνητά στους όρους του τόπου.

Οι επεμβάσεις είναι οργανωμένες ώστε να σε οδηγούν στην επόμενη αλλά όλες να πηγάζουν από το ίδιο το ηφαίστειο.

01

Ανάλυση Περιοχής Μελέτης

1. Γενικές Πληροφορίες Νισύρου
2. Γεωλογική Εξέλιξη Νισύρου
3. Χάρτης Ι. Οικισμοί-Οδικό δίκτυο-Χρήσεις
4. Χάρτης ΙΙ. Γεωδιαδρομές-Λουτρά
5. Χάρτης ΙΙΙ. Πετρώματα-Κρατήρες-Ρήγματα-Πιθανές Εκρήξεις
6. Χάρτης ΙV. Χρήσεις Γης
7. Χάρτης V. Δίκτυο Τοποσήμων
8. Χρονολόγιο
9. Παραδείγματα Ξερολιθικών Κατασκευών

ΝΙΣΥΡΟΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΟΝΗΣΙΔΕΣ

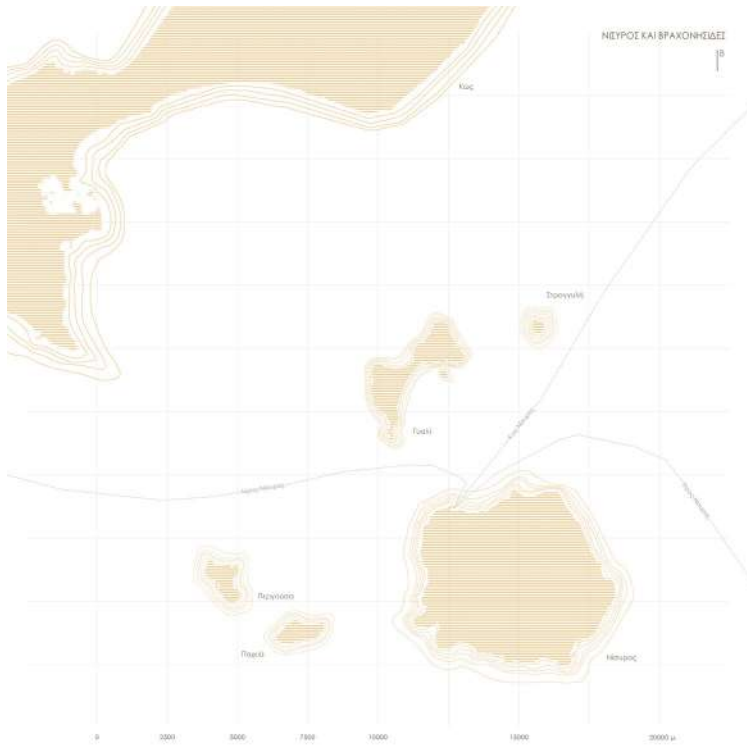
Η Νίσυρος βρίσκεται στο νότιοανατολικό Αιγαίο και ανήκει στα Δωδεκάνησα. Βρίσκεται βορειοδυτικά της Ρόδου, ανάμεσα στην Κω, την Τήλο και την Αστυπάλαια. Απέχει 8 μίλια βορειοδυτικά από την Τήλο, και 10 μίλια νότια από την Κω, στην οποία και υπάγεται διοικητικά. Αποτελεί νησί της γνωστής “άγονης γραμμής” της δρομολογιακής κίνησης των πλοίων. Έχει έκταση περίπου μόνο 41 τετραγωνικά χιλιόμετρα και συνολικό μήκος ακτών σχεδόν 24 χιλιόμετρα. Το μέγιστο υψόμετρό της ανέρχεται στα 698 μ. Ο πληθυσμός της το 1950 αριθμούσε 2.516 κατοίκους ενώ κατά την τελευταία απογραφή του 2021, ο πληθυσμός της ανερχόταν στους 1043.

ΔΗΜΟΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

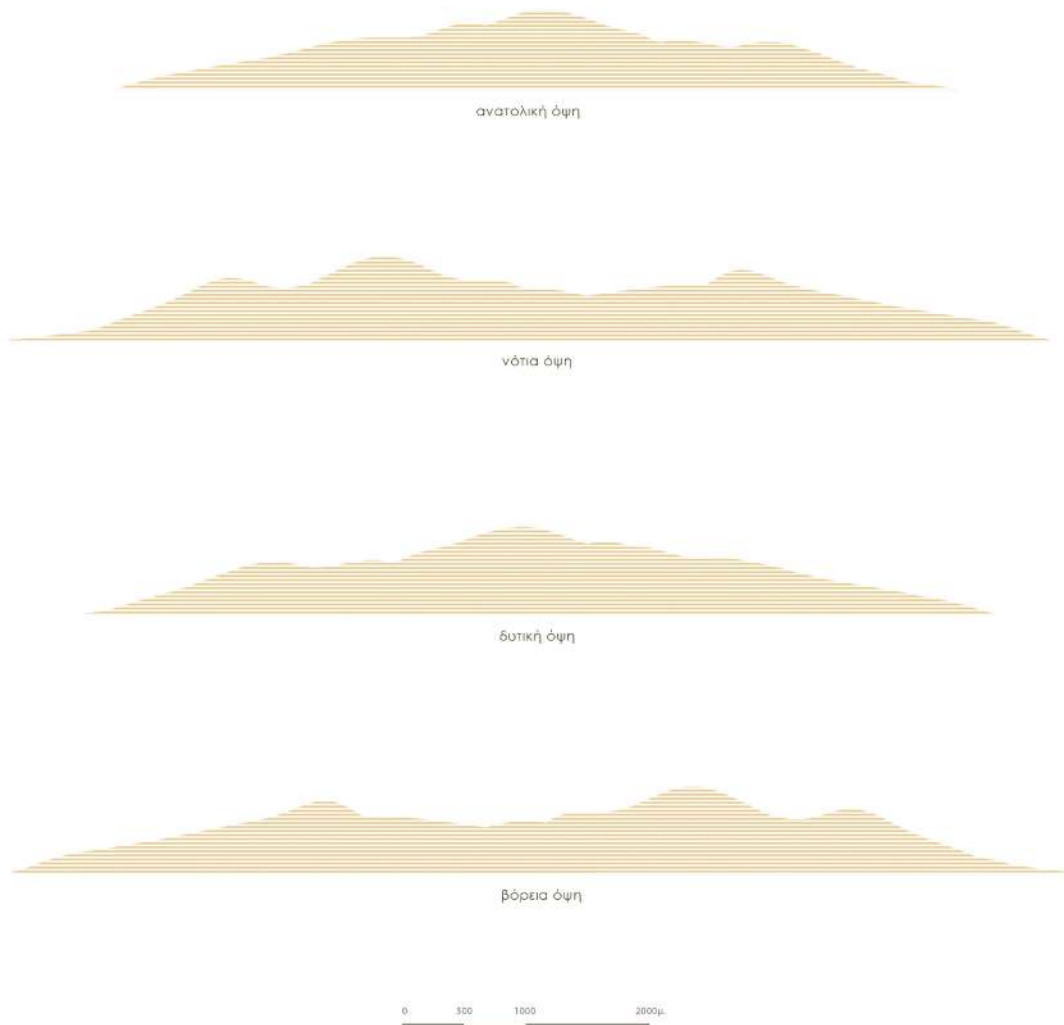
Δυτικά και βόρεια της Νισύρου βρίσκονται το νησί “Γυαλί” και τέσσερις νησίδες, τα λεγόμενα Νισύρια. Όλες είναι ακατοίκητες, εκτός από το Γυαλί, όπου λειτουργεί λατομείο εξόρυξης ελαφρόπετρας και περλίτη, και έχει πληθυσμό 21 κατοίκων. Όλο το νησί, και οι νησίδες που το περιβάλλουν, είναι ενταγμένα στο Δίκτυο NATURA 2000 και έχουν χαρακτηριστεί Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους. Ακόμη, έχουν γίνει αρκετά βήματα προς την κατεύθυνση της ένταξής τους και στο δίκτυο των παγκόσμιων γεωπάρκων της UNESCO. Επιπλέον, μια έκταση περίπου 16.100 στρ. στα βόρεια του νησιού μέχρι το κέντρο, αποτελεί καταφύγιο άγριας ζωής.

ΗΦΑΙΣΤΕΙΑΚΟ ΤΟΞΟ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Το ηφαιστειακό τόξο αποτελεί μια ζώνη που εμφανίζεται στο πεδίο σύγκλισης των δύο λιθοσφαιρικών πλακών στην περιοχή του Αιγαίου, οι οποίες λόγω της κίνησής τους δημιουργούν στην ευρύτερη περιοχή έντονες και συνεχείς γεωλογικές μεταβολές. Το τόξο αυτό, μήκους περίπου 450 χιλιομέτρων, ξεκινάει στα βόρεια από το Σουσάκι Κορινθίας, διαπερνά τα Μέθανα, τον Πόρο, την Αίγινα, συνεχίζει σε Μήλο, Κίμωλο, Σαντορίνη και καταλήγει στο ηφαιστειακό κέντρο Κω-Νισύρου-Γυαλιού. Κατά τους ιστορικούς χρόνους πραγματοποιήθηκαν εκρήξεις μόνο στα τρία εξ αυτών: τη Σαντορίνη, τα Μέθανα και τη Νίσυρο. Αυτά αποτελούν σήμερα τα τρία ενεργά ηφαίστεια του τόξου, από τα οποία αυτά της Νισύρου και της Σαντορίνης παρουσιάζουν σημαντική ηφαιστειακή δραστηριότητα.

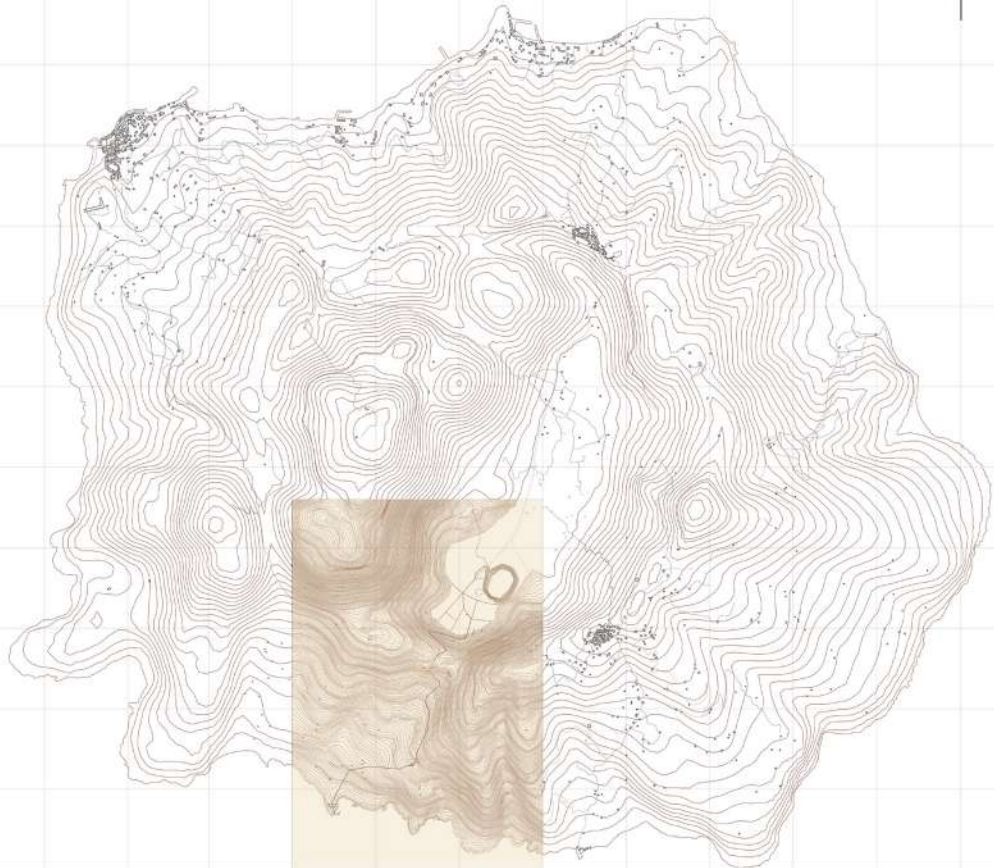

ΟΨΕΙΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Το μέγιστο υψόμετρο της Νισύρου ανέρχεται στα 698 μ.

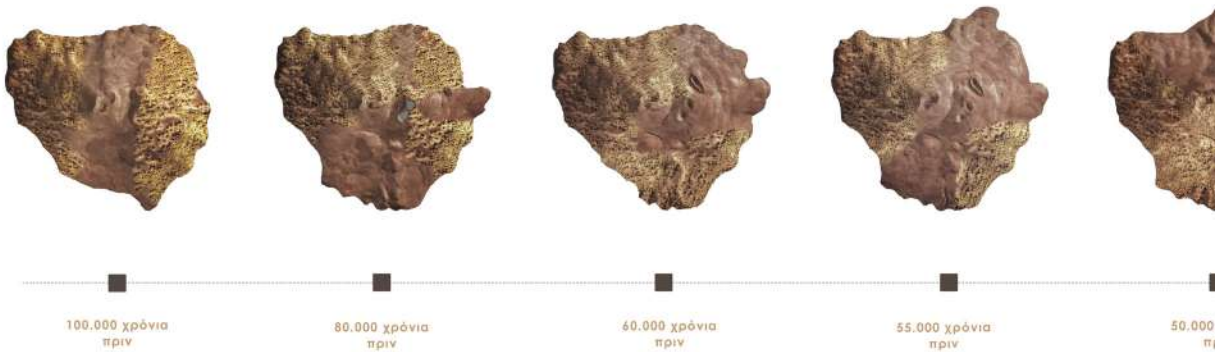
Η γεωμορφολογία του νησιού, η κυκλική καλδέρα, έχει διαμορφωθεί χάρη σε αλλεπάλληλες ηφαιστειακές εκρήξεις, σχηματίζοντας στο κέντρο του νησιού ένα πιο επίπεδο έδαφος.

0 10000 20000 30000 40000 60000 9000μ.

Η περιοχή στην οποία θα επέμβουμε βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νησιού.

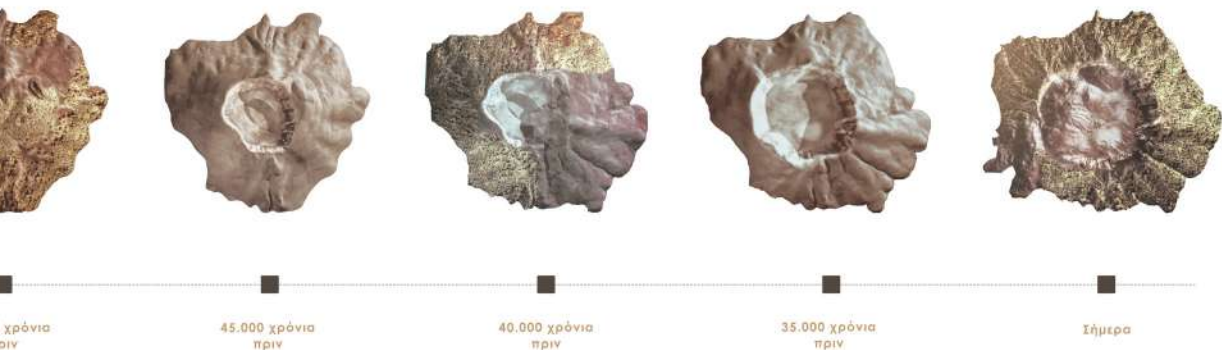
Στόχος ήταν η ανάδειξη μιας ιστορικής πλευράς της Νισύρου, της περιοχής του Αργούς. Επανενεργοποίηση του μέρους, νέος παλμός στην περιοχή μία επέμβαση τόσο για τους κατοίκους όσο και για τους τουρίστες.

Το νησί είναι ολόκληρο ένα ηφαίστειο. Κι αυτό από μόνο του είναι ικανό να σε συνεπάρει. Πέτρα την πέτρα, αφού η λάβα που στεριώνει στη θάλασσα θεμελίωσε στο πέρασμα εκατομμυρίων ετών έναν γιγάντιο χερσαίο κώνο, που με δυο καταστροφικές εκρήξεις –πριν από 25.000 και 15.000 χρόνια– αυτός «έκατσε» σχηματίζοντας το ολοστρόγγυλο νησί με την εντυπωσιακή καλντέρα στο κέντρο του με διάμετρο σχεδόν 4000 μέτρα.

Στον πυθμένα της ατμίζει μέχρι σήμερα ο μεγαλύτερος υδροθερμικός κρατήρας, ο Στέφανος με διάμετρο 300 μέτρα. Είναι οι στεναγμοί του Πολυβώτη, του μυθικού γίγαντα που κυνηγήθηκε από τον Ποσειδώνα, ο οποίος πετώντας του ένα κομμάτι από την Κω, τον φυλάκισε για πάντα στα σπλάχνα του Αιγαίου. Εκατομμύρια τόνοι λάβας κι ελαφρόπετρας, στρώματα από καυτά λιθάρια και στάχτη έπλασαν τη σημερινή εικόνα του νησιού, που δεν είναι παρά ένα απέραντο, ανοιχτό γεωλογικό μουσείο με πετρώματα ηλικίας 15.000 μέχρι και 160.000 χρόνων.

Το ηφαίστειο της Νισύρου είναι το νεότερο στο ηφαιστειακό τόξο του νοτίου Αιγαίου και τα τελευταία 130 χρόνια θεωρείται «κοιμώμενο»

ή «σύνθετο» ενεργό. Η πιο πρόσφατη ισχυρή έκρηξη ήταν το 1888. Καμία από τις επόμενες εκρήξεις του ηφαιστείου, που καταγράφονται στις ιστορικές πηγές, δεν παράγουν λιωμένο πέτρωμα. Όλες είναι υδροθερμικές και οφείλονται στην ύπαρξη υπέρθερμου ατμού στο υπέδαφος του νησιού.

Το 1872, έγινε μια έκρηξη συνοδευόμενη από σεισμούς, εκπυρσοκροτήσεις και κόκκινες και κίτρινες φλόγες. Τέφρα και άλλα υλικά εξερράγησαν και κάλυψαν το έδαφος του Ραμού. Κατά την έκρηξη το 1873, δημιουργήθηκε ένας κρατήρας περίπου 6 – 7 μέτρων και τέφρα και λάσπη βγήκε έξω. Το έδαφος των περιοχών Λακκί και Ραμός είχε μεταμορφωθεί σε μια λίμνη με ζεστό αλμυρό νερό.

Το ηφαίστειο της Νισύρου ανήκει στην κατηγορία εκείνη των ηφαιστειών, τα οποία ο επισκέπτης δύναται να πλησιάσει χωρίς κανέναν απολύτως κίνδυνο και να το μελετήσει ή να το θαυμάσει. Τέτοια έκπληξη ώστε δημιουργείται η εντύπωση ότι βρίσκεσαι σε έναν διαφορετικό κόσμο, όπου κυριαρχεί μία φύση τελείως ξεχωριστή από την συνηθισμένη ζωή.

1. Χάρτης Ι. Οικισμοί-Οδικό Δίκτυο-Χρήσεις

Οι οικισμοί του νησιού είναι τέσσερις: το Μανδράκι, πρωτεύουσα και κεντρικό λιμάνι της Νισύρου που βρίσκεται στα βορειοδυτικά, οι Πάλοι, που θεωρείται επίνειο του Εμπορείου, ο Εμπορείος και τα Νικιά ορεινά χωριά χτισμένα στο χείλος της καλδέρας.

Όλοι οι οικισμοί είναι παραδοσιακοί, με ιταλικές επιρροές λόγω της Ιταλοκρατίας η οποία κράτησε έως το 1945, κτισμένοι με κατεύθυνση προς την Ανατολή ώστε να προστατεύονται από τους έντονους βορειοδυτικούς ανέμους. Μέλημα των κατοίκων, ήταν η απλότητα, η λειτουργικότητα και η κάλυψη των αναγκών, αλλά το αποτέλεσμα είναι πολύπλοκο και γλυπτικό, εξαιτίας του έντονου αναγλύφου και της συνέχειας που προσέδωσε η χρήση των τοπικών υλικών στην οικοδόμηση.

Ακόμη, η Νίσυρος είναι ένα νησί με επαρκές οδικό δίκτυο και μικρές αποστάσεις που επιτρέπουν να δεις ολόκληρο το νησί σε πολύ λίγο χρόνο. Χαρακτηριστικά, η μεγαλύτερη απόσταση οικισμών, η πρωτεύουσα του νησιού Μανδράκι με τον οικισμό Νικιά είναι γύρω στα 14 χλμ, δηλαδή οδικώς γύρω στα 25 λεπτά.

2. Χάρτης II. Γεωδιαδρομές-Λουτρά

Η ποικιλία της σύστασης και των μορφών των πετρωμάτων, οι εκτεταμένες και σχετικά εύκολα προσβάσιμες φυσικές τομές αλλά και το κλίμα της, καθιστούν τη Νίσυρο ένα υπαίθριο Γεωλογικό Μουσείο. Σχεδόν ολόκληρος ο χώρος του νησιού είναι προσβάσιμος στον περιπατητή μέσω ενός πυκνού δικτύου μονοπατιών, τα περισσότερα εκ των οποίων μπορούν να χαρακτηριστούν ιδιαίτερου γεωλογικού, φυσιολατρικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Η Νίσυρος λοιπόν, διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό λιθόστρωτων μονοπατιών και που για πολλές τοποθεσίες, η χρήση του μονοπατιού, είναι και η μόνη λύση για να τις προσεγγίσεις. Άλλοτε είναι επίπεδα και άλλοτε κλιμακωτά. Άλλοτε πρόχειρα κατασκευασμένα, με απλή τοποθέτηση πετρών, που κατευθύνουν όμως με σαφήνεια τον περιπατητή, και άλλοτε μελετημένα με τόση ακρίβεια ως προς το υλικό, την κλίμακα και τον τρόπο που εντάσσονται στο φυσικό έδαφος, που μας αποδεικνύουν για άλλη μια φορά, πως το μεράκι του απλού τεχνίτη είναι εφάμιλλο της καλής του αισθητικής, του μέτρου και της κατασκευαστικής τελειότητας που τον διακρίνει. Η γοητεία της κατασκευαστικής τελειότητας, μέσα από ένα πάντρεμα υλικού, κλίμακας, ένταξης, τεχνοτροπίας και ταπεινότητας.

Κάποια από τα μονοπάτια είναι πρόσφατα συντηρημένα, ενώ άλλα σε μέτρια έως κακή κατάσταση. Η σταδιακή αποκατάστασή τους θα επανασυνδέσει όλους τους οικισμούς μεταξύ τους και θα βελτιώσει την ποιότητα ζωής κατοίκων και επισκεπτών στις περιοχές έμβασης.

ΙΑΜΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ-ΛΟΥΤΡΑ

Ιαματικές θερμοπηγές στη Νίσυρο συναντά κανείς σε όλη σχεδόν την κυκλική περιφέρειά της, όπου αναβλύζουν ή αποβάλλουν ατμούς υψηλής θερμοκρασίας, εξαιτίας του γεωθερμικού ηφαιστειακού πυρήνα που βρίσκεται κάτω από το νησί. Οι σπουδαιότερες από αυτές είναι:

1. Στο Μανδράκι, στη θέση «Σκόπι» ή «Λουτρά», θερμοκρασίας 50°C.
2. Στο χωριό Πάλιοι, στη θέση «Λιμνί» ή «Θερμιανή», χλωρονατριούχος πηγή θερμοκρασίας 45° - 50°C.
3. Στην τοποθεσία «Αυλάκι» των Νικειών, θερμή πηγή θερμοκρασίας 24°C.
4. Στη θέση «Σχίροι» θερμή πηγή.
5. Στη θέση «Πυργιά» θερμή πηγή.

ΟΙ ΓΕΩΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

Γ.1_1η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Καλδέρα – Λακκί
Απόσταση: 6,3 χλμ. Υψόμετρο: 90-320 μ. Χρόνος: 3,5 ώρες

Γ.2_2η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Διαβάτης – Νύφιος
Απόσταση: 6,5 χλμ. Υψόμετρο: 260-698 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.3_3η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Αργος
Απόσταση: 8,5 χλμ. Υψόμετρο: 0-350 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.4_4η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Χοχλάκι – Κανόνι
Απόσταση: 5,5 χλμ. Υψόμετρο: 0-160 μ. Χρόνος: 3 ώρες

Γ.5_5η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Νικιά – Φυλάκιο – Παρλέτια
Απόσταση: 6 χλμ. Υψόμετρο: 120-420 μ. Χρόνος: 3,5 ώρες

Γ.6_6η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Νικιά – Αυλάκι
Απόσταση: 9,5 χλμ. Υψόμετρο: 0-420 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.7_7η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Κάτερος
Απόσταση: 6,5 χλμ. Υψόμετρο: 50-160 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.8_8η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Πάλιοι – Λιες
Απόσταση: 13 χλμ. Υψόμετρο: 0-40 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.9_9η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Ευαγγελίστρα – Εμπορειός
Απόσταση: 8,5 χλμ. Υψόμετρο: 120-340 μ. Χρόνος: 4 ώρες

Γ.10_10η ΔΙΑΔΡΟΜΗ_Περίπλους Απόσταση: 28 χλμ. Χρόνος: 3
ώρες

ΛΟΥΤΡΑ

488 π.Χ.

Η πρώτη βιβλιογραφική αναφορά για ύπαρξη θερμών πηγών γίνεται από τον Στράβωνα.

1870

Ιαματικές πηγές, οι οποίες ανακαλύφθηκαν, τυχαία, από τον Ν. Αποστολίδη που ενώ έπασχε από ψωρίαση και πήγε για θεραπεία στην Κωνσταντινούπολη το 1870, του συνέστησαν ότι το καλύτερο φάρμακο θα το έβρισκε στο νησί του, τη Νίσυρο. Θεραπεύτηκε λοιπόν ο ίδιος, σκάβοντας έναν λάκκο στο έδαφος.

1872

Χτίζονται, οι πρώτες και υποτυπώδεις εγκαταστάσεις των Λουτρών στο Μανδράκι.

1886

Ανακαλύφθηκαν τα «Θερμά» του Στράβωνα, που βρίσκονταν στη θέση των Ρωμαϊκών Θερμών στους Πάλους.

1894-1910

Κατασκευή και ολοκλήρωση συγκροτήματος λουτρών Π. Παντελίδη, ενός έργου που αποδείχθηκε πρωτοφανές και πρωτόγνωρο για την εποχή του.

1885-1912

Κατασκευή και ολοκλήρωση των δημοτικών λουτρών Μανδρακίου με τη σημερινή μορφή τους.

1930

Λίγα χρόνια μετά τον θάνατο του Δρ. Π. Παντελίδη η λουτρόπολη σταμάτησε να λειτουργεί και οι εγκαταστάσεις ερημώθηκαν.

2021

Δωρεά ύψους 2 εκ. ευρώ για την ανακαίνιση των Ιαματικών Λουτρών.

Η πρώτη βιβλιογραφική αναφορά θερμών πηγών γίνεται από τον Στράβωνα το 488 π.Χ., ενώ πολύ αργότερα, το 1415 - 1420 μ.Χ., ο Ιταλός κληρικός και ιστορικός Χριστόφορος Μποντελμόντι περιγράφει, επίσης με γλαφυρό τρόπο, μια ταξιδιωτική του εμπειρία στα Λουτρά της Νισύρου.

Το 1872 χτίζονται με έξοδα του Νισυρίου Ν. Αποστολίδη, οι πρώτες και υποτυπώδεις εγκαταστάσεις των Λουτρών, τις οποίες στη συνέχεια δώρισε στην Κοινότητα του Μανδρακίου. Οι εγκαταστάσεις λουτρών, με την μορφή με την οποία τις βλέπουμε και σήμερα, κατασκευάζονται με την βοήθεια πλούσιων Νισυρίων σε τρεις διαφορετικές χρονικές φάσεις, το 1885, το 1895 και τέλος το 1912.

Το 1871 εντός του ιδίου χώρου ανεγείρεται το εκκλησάκι της Παναγίας Θερμιανής παίρνοντας την ονομασία του από την Θερμή πηγή που αναβλύζει ακριβώς δίπλα μέσα από ένα βράχο. Πότε ακριβώς σταμάτησε να λειτουργεί το αρχαίο αυτό θεραπευτικό Ασκληπιείο, είναι άγνωστο, καθώς δεν υπάρχει καμία βιβλιογραφική αναφορά σχετικά με την ιστορική δραστηριότητά του ή την καταστροφή του, πιθανώς εξαιτίας της ηφαιστειακής δραστηριότητας.

Το έτος 1889, ο Νισύριος γιατρός Παντελέοντας Παντελίδης (1860 - 1927), ζήτησε και έλαβε την άδεια από την Κοινότητα Εμπορείου, να ερευνήσει τη μεγάλη στοά των αρχαίων ιαματικών θερμοπηγών. Το έτος 1894 άρχισαν οι εργασίες ανοικοδόμησης ενός σύγχρονου Θεραπευτηρίου σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ενός έργου που αποδείχθηκε πρωτοφανές και πρωτόγνωρο σε λαμπρότητα. Η ιδιωτική αυτή λουτρόπολη ονομάστηκε «ο ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ», ονομασία η οποία προήλθε από μια μαρμάρινη πλάκα επί της οποίας αναγραφόταν η λέξη «Ιπποκράτεια», η οποία ανακαλύφθηκε κατά τη γενόμενη έρευνα στα ερείπια της αρχαίας στοάς το 1889. Η πλάκα κοσμούσε επιδεικτικά το μουσείο της λουτρόπολης για όσο καιρό αυτή λειτουργούσε.

Το 1910 άνοιξαν τελικά οι εγκαταστάσεις για το κοινό και παρουσίαζαν τις καλύτερες ενδείξεις για μια επιτυχημένη μελλοντική πορεία. Εκατοντάδες επισκέπτες έφθαναν από την Ευρώπη και τις άλλες χώρες της Μεσογείου και ιδίως από την Αίγυπτο, όχι μόνο για θεραπευτικούς λόγους, αλλά και για σωματική και ψυχική ανάπαυση. Από τις αρχές του 1920 και έπειτα, σχεδόν τρία πλοία κάθε εβδομάδα προσορμίζονταν στο λιμάνι των Πάλων αποκλειστικά και μόνο για την μεταφορά των επισκεπτών από και προς την λουτρόπολη. Χάρη στην διαφημιστική καμπάνια της λουτρόπολης, το μέχρι τότε άγνωστο ηφαιστειογενές νησί της Νισύρου, αναδείχθηκε και προβλήθηκε σημαντικά σε όλη την Ευρώπη, την Αίγυπτο και τη Μέση Ανατολή.

Η πολιτιστική αυτή ανάπτυξη, εκτός των θεραπευτικών υπηρεσιών της στον ευρύτερο κοινωνικό τομέα, συνέβαλε στη γενικότερη ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας. Το πλήθος των επισκεπτών κατανάλωνε όλη τη γεωργοκτηνοτροφική παραγωγή από γάλα, κρέας, ψάρια, αυγά, φρούτα, σταφύλια, σύκα, αμύγδαλα, κρασί και ό,τι άλλο προϊόν παρήγαγε ο τόπος, ενώ οι κάτοικοι εισέπρατταν και αποταμίευαν χρήματα ικανά να προκαλέσουν την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και την εν γένει ανάπτυξη του τόπου.

Λίγα χρόνια μετά τον θάνατο του Δρ. Π. Παντελίδη (1928) η λουτρόπολη σταμάτησε να λειτουργεί και οι εγκαταστάσεις ερημώθηκαν. Την δεκαετία του 1980 απόγονος του ιδρυτή ξεκίνησε μια προσπάθεια αναπαλαίωσης των κτιριακών εγκαταστάσεων. Το πραγματικά μεγαλόπνοο έργο εντάχθηκε στον αναπτυξιακό Ν.1262 με κρατική επιδότηση ύψους 42,6% και συνολικό εκτιμώμενο κόστος 1,1 δισεκατομμύρια δραχμές. Δυστυχώς, διάφορες δυσκολίες, κυρίως γραφειοκρατικές, δυσχέραναν την ομαλή χρηματοδότηση του έργου, με αποτέλεσμα να αποθαρρυνθεί ο επενδυτής και οι εγκαταστάσεις να παραμείνουν μέχρι σήμερα ημιτελείς.

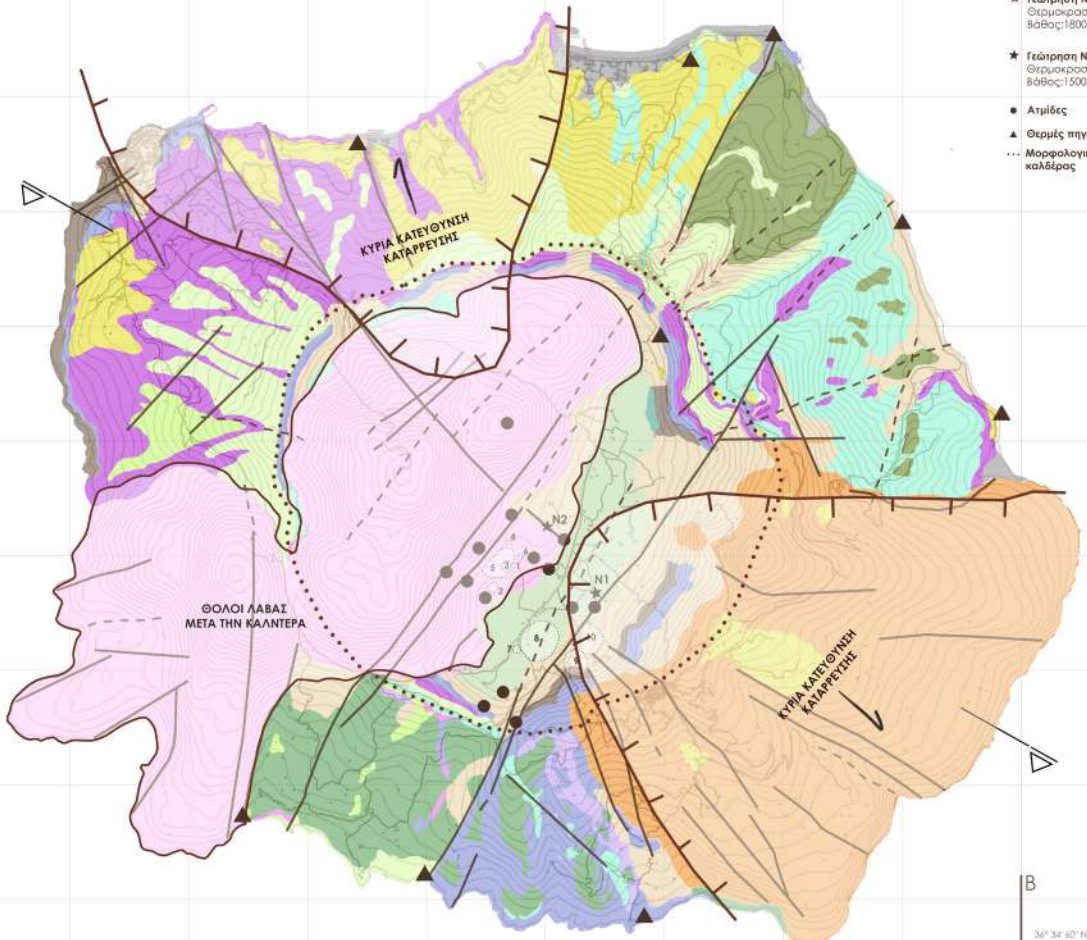
Πρέπει να τονιστεί η ανάγκη προώθησης από τις τοπικές αρχές ενός συνδυαστικού σχεδίου για την σταδιακή ανάπτυξη και των τριών λουτρικών εγκαταστάσεων, δημιουργώντας έτσι ένα τοπικό δίκτυο εφαρμογών του Θερμαλισμού. Συγκεκριμένα, τα «Λουτρά του Παντελίδη» μπορούν με την ιδιωτική πρωτοβουλία και την υποστήριξη της δημοτικής αρχής να αναπαλαιωθούν και να επαναλειτουργήσουν, δημιουργώντας τουλάχιστον 60 νέες θέσεις εργασίας και νέα οικονομικά κίνητρα για το μικρό χωριό των Πάλων.

Το ίδιο μπορεί να γίνει και με τα κοινοτικά Λουτρά του Αυλακιού, των οποίων η λειτουργία θα ξαναζωντανέψει τον εγκαταλελειμμένο σήμερα οικισμό και θα δώσει μια ώθηση στην αξιοποίηση της ανεκμετάλλευτης αυτής νότιας πλευράς του νησιού. Όλα αυτά θα μετατρέψουν την Νίσυρο στον σπουδαιότερο προορισμό ιαματικού τουρισμού στον ελλαδικό χώρο, τον μοναδικό με τρεις εν λειτουργία ιαματικές πηγές, σε τόσο κοντινή απόσταση μεταξύ τους, έναν τόπο νησιωτικό, παραδοσιακό, παρθένο και πρόθυμο να φιλοξενήσει διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

ΧΑΡΤΗΣ ΙΙΙ. ΠΕΤΡΩΜΑΤΑ - ΚΡΑΤΗΡΕΣ - ΡΗΓΜΑΤΑ - ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΚΦΡΕΞΕΙΣ

- ★ Γεώτρηση N1
Θερμοκρασία: 400° C
Βάθος: 1800μ.
- ★ Γεώτρηση N2
Θερμοκρασία: 350° C
Βάθος: 1500μ.
- Ατμίδες
- ▲ Θερμές πηγές
- ... Μορφολογικό χείλος καλδέρας

B
36° 34' 40" N
22° 10' 00" E

1. Μικρός Πολυβώτης
2. Αλιζάνερος
3. Πολυβώτης
5. Μεγάλος Πολυβώτης
4. Λογαθέτης
7. Μικρός Στίφανος
8. Στίφανος
- 9-10. Καμνίαια

TOMH

3. Χάρτης III. Πετρώματα-Κρατήρες-Ρήγματα-Πιθανές Εκρήξεις

«Δεν υπάρχει ούτε μία πέτρα πάνω στο νησί που να μην οφείλει την γέννηση της στην ηφαιστειακή δράση.»

Γεώργιος Βουγιουκαλάκης, Ηφαιστειολόγος

Κάθε πέτρα στο νησί οφείλει τη γέννησή της στην ηφαιστειακή δράση, καθένα από τα εκατοντάδες στρώματα των πετρωμάτων που σχηματίζουν το νησί αποτέθηκε από κάποια ηφαιστειακή έκρηξη. Το αποτέλεσμα είναι ένα ηφαιστειακό οικοδόμημα δομημένο από ένα συνεχές layering στοιχείων (πετρώματα, λάβες, βλάστηση, νερό, ατμό, φυσικούς σχηματισμούς) που είναι εμφανές και διακριτό στις φυσικές του τομές, ένα πολύπλοκο, ετερογενές και ευανάγνωστο τοπίο, γεμάτο πληροφορία.

Μέσα στην καλδέρα, μια από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως με διάμετρο σχεδόν 4.000 μέτρα, βρίσκεται ένας από τους μεγαλύτερους και καλοδιατηρημένους υδροθερμικούς κρατήρες στον κόσμο, ο "Στέφανος", με διάμετρο 300 μέτρα. Ωστόσο, η Νίσυρος, εκτός από τον «διάσημο» κρατήρα Στέφανο, πόλο έλξης τουριστών, διαθέτει συνολικά 10 κρατήρες, με πιο ενεργό τον Πολυβώτη, από τους ελάχιστους επισκέψιμους στον πλανήτη.

ΓΕΩΘΕΡΜΙΑ

Η Νίσυρος διαθέτει ένα από το πιο σημαντικά βεβαιωμένα Γεωθερμικά πεδία υψηλής ενθαλπίας στην Ελλάδα με θερμοκρασία ρευστού άνω των 350°C και υψηλή πίεση.

Υπήρξαν προσπάθειες για αξιοποίηση της γεωθερμίας στη Νίσυρο, συγκεκριμένα 2 γεωτρήσεις:
- Γεώτρηση N1 1981, 1886 m.
- Γεώτρηση N2 1982 – 1983.

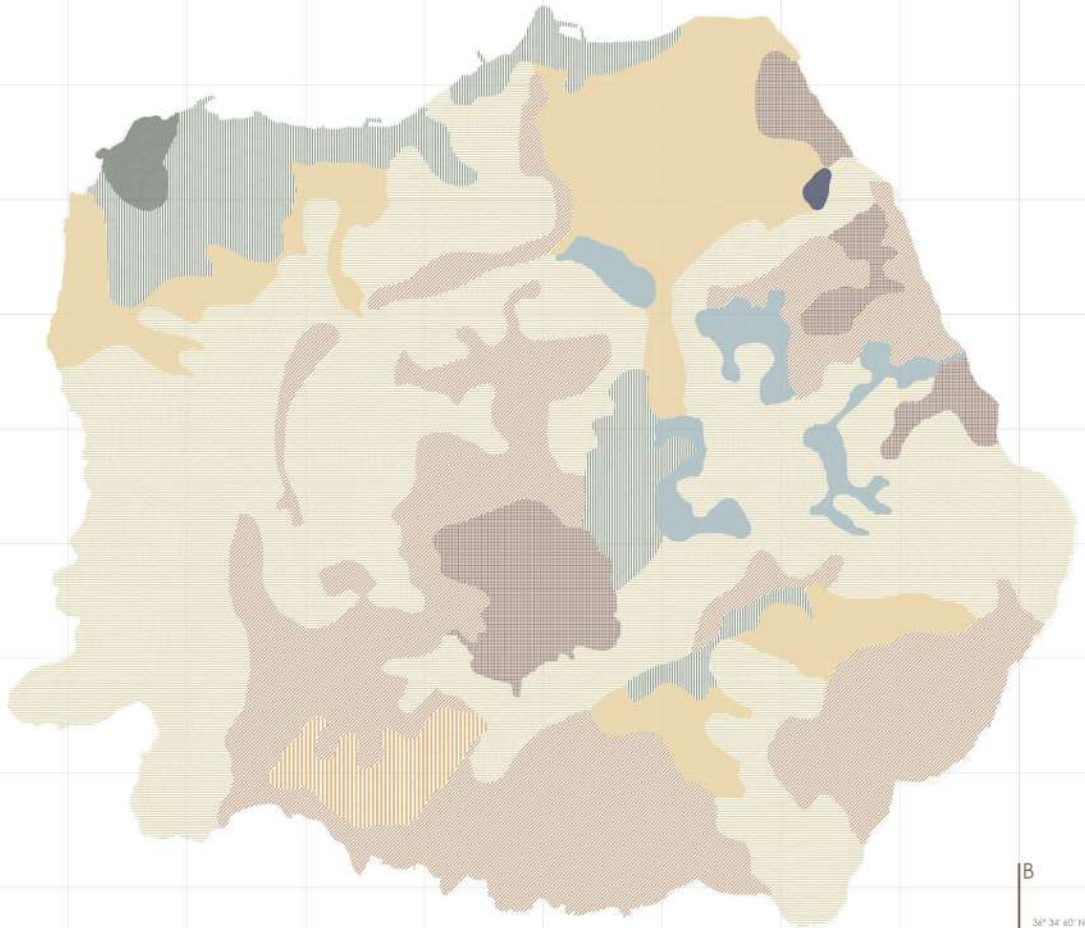
Ωστόσο, οι προσπάθειες για αξιοποίηση της γεωθερμικής ενέργειας δεν ευδοκίμησαν.

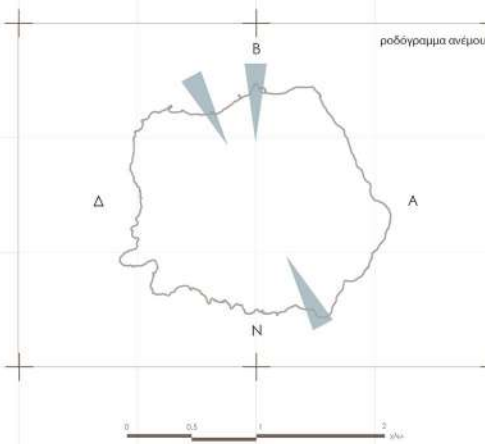

ΧΑΡΤΗΣ IV. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

- Ταλλογή υδάτων
- Αστικές περιοχές
- Ελασιές
- Αρόρα
- Σύνθετα συστήματα καλλιέργειας
- Γη που καλύπτεται κυρίως από τη γεωργία
- Φασκοί βοσκότοποι
- Συμφορημένη βλάστηση
- Εκτάσεις με αραιή βλάστηση

B
36° 34' 40" N
22° 10' 00" E

4. Χάρτης IV. Χρήσεις Γης

Στο ιδιαίτερο έδαφος της Νισύρου, συναντάμε μία χλωρίδα με πάνω από 450 αυτοφυή είδη [...] που καταστούν την Νίσυρο ως «το μοναδικό πράσινο ενεργό ηφαίστειο του Αιγαίου».

Γεώργιος Βουγιουκαλάκης, Ηφαιστειολόγος

Είναι γνωστό ότι τα ηφαιστειακά εδάφη είναι από τα γονιμότερα στον πλανήτη λόγω της αφθονίας από ζωτικά συστατικά όπως κάλιο, νάτριο, ασβέστιο, μαγνήσιο, σίδηρο, και πλήθος ιχνοστοιχείων. Το εύρος και η ποικιλία της χλωρίδας (450 είδη) και της πανίδας (85 είδη ορνιθοπανίδας, 7 είδη ερπετών, παρουσία φώκιας *Monachus-Monachus*) στο νησί είναι πραγματικά αξιοσημείωτη και χρήζει σήμερα ιδιαίτερης προστασίας, με πολλά είδη να είναι ενδημικά και κάποια να κινδυνεύουν από εξαφάνιση.

Οι Νισύριοι από τα πολύ παλιά χρόνια είδαν τη γη τους σαν τη μεγαλύτερη πλουτοπαραγωγική πηγή του νησιού. Γι' αυτό, για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες της ζωής, επιδόθηκαν στην οργάνωση και την εκμετάλλευση των δύο μεγάλων κλάδων που έχουν τις ρίζες τους στη γη, της Γεωργίας και της Κτηνοτροφίας.

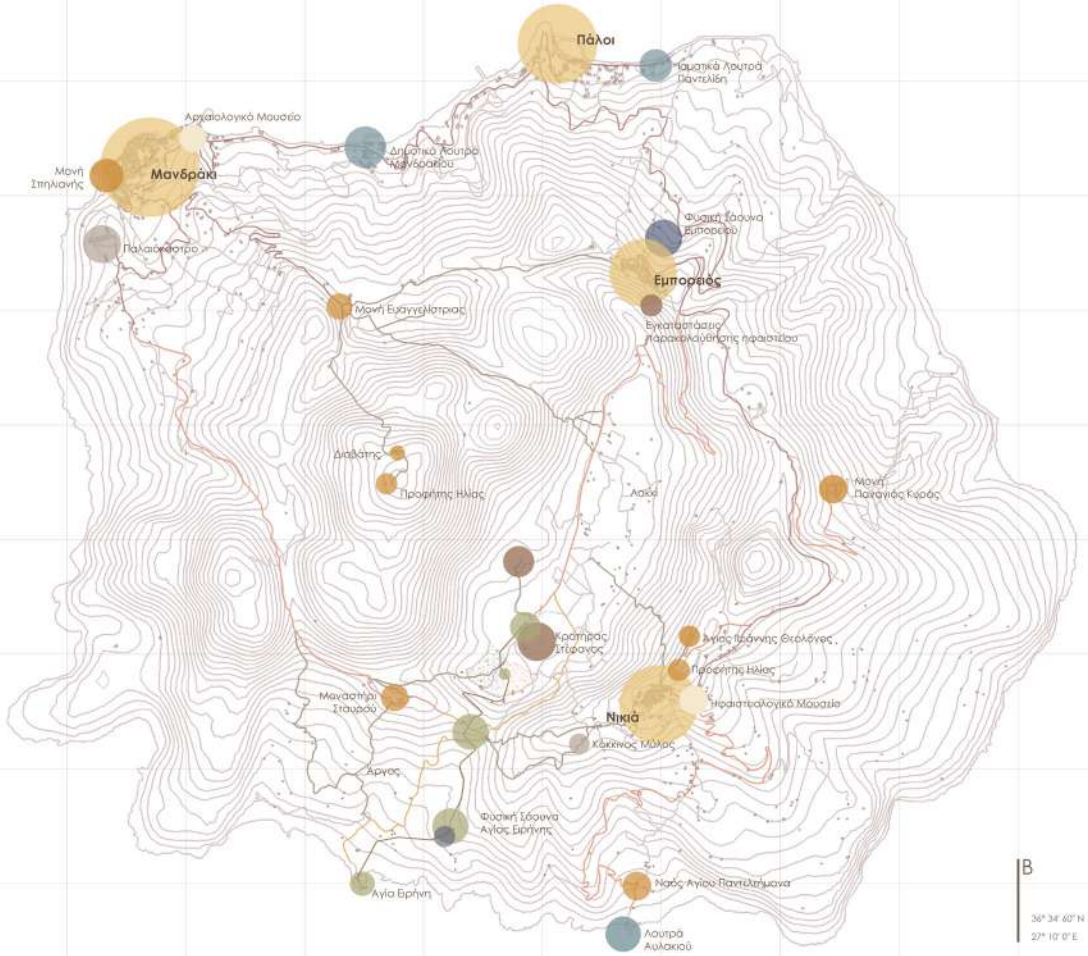
Για το σκοπό αυτό όμως έπρεπε πρώτα να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, που θα τους βοηθούσαν σ' αυτή τους την προσπάθεια. Η Νίσυρος είναι νησί ορεινό και βραχώδες στο μεγαλύτερο μέρος του. Η επιφάνεια του εδάφους έχει μεγάλη κλίση, που διευκολύνει στο να κατρακυλούν προς τη θάλασσα τα νερά της βροχής και να παρασύρουν μαζί τους και το χώμα, που συναντούν στο διάβα τους. Οι συνθήκες αυτές δεν ήταν ευνοϊκές για την καλλιέργεια της γης. Γι' αυτό οι κάτοικοι έκτισαν με υπομονή και με μαστοριά ξερολιθιές σε όλες τις πλαγιές του νησιού, στα οποία ρίχνοντας χώμα σχημάτισαν ισόπεδες επιφάνειες, τις τάβλες.

Εξαίρεση παρουσιάζει η μοναδική πεδιάδα, που βρίσκεται στο κέντρο του νησιού και χωρίζεται στη μέση από το Ηφαίστειο, σχηματίζοντας την κοιλάδα του Λακκιού και του Ραμού. Η σύσταση των εδάφους του νησιού είναι τέτοια ώστε, πολλά και ποικίλα δέντρα φύτεψαν και φυτρώνουν μόνα τους από τις κορυφές των βουνών μέχρι την ακροθαλασσιά, όπως δρυάδες, πρίνοι, αγραμύθιοι, σκίνα κλπ. Όλα τα δέντρα αυτά ήμερα και άγρια, μαζί με τη φυσική βλάστηση που υπάρχει σ' ολόκληρο το νησί, παρά την έλλειψη νερού, δίνουν σ' αυτό μια σπάνια σε πράσινο εικόνα και το κάνουν να ξεχωρίζει ανάμεσα στα γύρω νησιά.

Οσες εκτάσεις έμεναν ακαλλιέργητες, χρησίμευαν για βοσκοτόπια. Ετσι διαμορφώθηκαν οι δυο πρωτογενείς και βασικοί παράγοντες της οικονομικής ζωής των κατοίκων της Νισύρου, η Γεωργία και η Κτηνοτροφία. Κι ήταν δύσκολη και πολλές φορές προβληματική υπόθεση να ασχολείται κανείς με τις δύο αυτές δραστηριότητες, όταν μάλιστα δεν υπήρχε και το βασικό στοιχείο, το νερό. Γι' αυτό οι γεωργοί κι οι κτηνοτρόφοι στήριζαν τις ελπίδες τους στο νερό της βροχής, που θα πότιζε τη γη, τα ζώα και τους ανθρώπους.

ΧΑΡΤΗΣ V. ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΠΟΣΗΜΩΝ

- κύριος οδικός άξονας
- δευτερεύων οδικός άξονας
- κοιμητώριος
- μοναστήρι
- μονοπάτι πρόσβασης

B
36° 34' 60" N
27° 10' 00" E

5. Χάρτης V. Δίκτυο Τοποσήμων

Στα βασικότερα τοπόσημα του νησιού διακρίνουμε τους αρχαιολογικούς του χώρους (Κάστρο), τα ξωκκλήσια και τα μουσεία του με σημαντικότερο το ηφαιστειολογικό Μουσείο (2010) που βρίσκεται στο χωριό Νικιά και αποτελεί το πρώτο, και μέχρι σήμερα, το μοναδικό ηφαιστειολογικό μουσείο της Ελλάδας.

Μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα η Νίσυρος αποτελούσε κέντρο ιαματικού τουρισμού και άνθρωποι από όλη τη Μεσόγειο κατέφθαναν για να αξιοποιήσουν τις ευεργετικές ιδιότητες των θερμών πηγών. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες ανάδειξης του ιαματικού τουρισμού από ιδιώτες, τις τελευταίες δεκαετίες διακρίνεται μια στασιμότητα στο συγκεκριμένο τομέα. Οσον αφορά τον περιπατητικό τουρισμό, παρά το γεγονός ότι διακρίνονται 10 διαφορετικές διαδρομές, δεν φαίνεται να δίνεται η απαραίτητη μέριμνα από το δήμο ώστε να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν.

Επομένως, τα δύο κύρια είδη τουρισμού που διακρίνονται αυτή τη στιγμή στη Νίσυρο είναι:

1. **Ο ημερήσιος τουρισμός.** Οι περισσότεροι είναι επισκέπτες από την Κω για μια μονοήμερη περιήγηση και δεν δύνανται να αντιληφθούν το απειροελάχιστο από το μεγαλείο του νησιού.
2. **Ο εναλλακτικός τουρισμός.** Ο τουρισμός της Νισύρου δεν βασίζεται στα συνηθισμένα τουριστικά καταλύματα αλλά οι επισκέπτες επιλέγουν το ελεύθερο κάμπινγκ στην παραλία της Παχιάς άμμου. Ενα ολιγόλεπτο μονοπάτι στη σκιά των σκυφτών απόκρημνων βράχων παρέα με την ευωδιά των σκίνων και τη θέα της θάλασσας σε φέρνει ως την εντυπωσιακή παραλία που από πολλούς θεωρείται η καλύτερη του νησιού, την Παχιά άμμο.

Το τουριστικό μοντέλο που έχει υιοθετηθεί από την Ελλάδα, με κυρίαρχα στοιχεία τη θάλασσα, τον ήλιο και την μαζικότητα, μπορεί να αποκλείσει ή να φέρει απώλειες σε είδη τουρισμού που ταιριάζουν στην Νίσυρο (ιαματικός, περιηγητικός, γεωλογικός τουρισμός), με αποτέλεσμα η εξαρτώμενη από τον τουρισμό οικονομία του νησιού να καταρρεύσει, εάν αυτή δεν έχει αγκιστρώσεις και στον πρωτογενή τομέα. Το είδος τουρισμού που μπορεί να αναπτύξει η Νίσυρος προσεγγίζει εναλλακτικές μορφές τουρισμού που στην πλειονότητα τους απαιτούν και ανάδειξη τοπικών προϊόντων και τοπικών γεύσεων.

488 π. Χ.

Η πρώτη βιβλιογραφική αναφορά για ύπαρξη θερμών πηγών γίνεται από τον Στράβωνα.

1400-1900

Η μεγαλύτερη και μαζικότερη δημιουργία αναβαθμιζόμενων εκτάσεων, η χρυσή εποχή των αναβαθμιζόμενων διαρκεί μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αι.

Τουρκοκρατία

1523-1912

1870

Ο Νισύριος Ν. Αποστολίδης πάσχει από ψωρίαση και θεραπεύεται μέσα σε λίγες μέρες σκαβοντας έναν λάκκο.

1872

Χιζόνται, οι πρώτες και υποτιπώδεις εγκαταστάσεις των Λουτρών.

1886

Ανακαλύφθηκαν τα «θερμά» του Στράβωνα, που βρίσκονταν στη θέση των Ρωμαϊκών Θερμών στους Πάλους.

1879

Η πρώτη συστηματική εκμετάλλευση των θεοκαμάτων της Νισύρου από τον γνωστό επιχειρηματία της εποχής εκείνης Αλέξανδρο Ράλλη.

1871

Με την τελευταία έντονη δράση του ηρασιεύου, η τότε βλάστηση της περιοχής των κρατήρων (Ραμύς - Λακκι) καταστράφηκε εντελώς.

1885

Η επιχείρηση λειτουργεί καλά μέχρι το 1885, που λόγω νοθείας του θείου από Ιταλό μηχανικό της εταιρείας Gianarll χρεοκόπησε.

1894-1910

Κατασκευή και ολοκλήρωση συγκροτήματος λουτρών Π. Παντελίδη, ενός έργου που αποδόθηκε πρωτοφανείς και πρωτόγνωρο για την εποχή του.

1885-1924

Υλοποίηση κύριου λιμανιού στο Μανδράκι. Πριν το 1985 τα λιμάνια που λειτουργούσαν ήταν το λιμάνι των Πύλων, η Τούλα του Γιαλού, το Αυλάκι και η Αγία Ειρήνη.

Ιταλοκρατία

1912-1945

Απελευθέρωση και ύστερα

18
Κα
ταν
Μα
μο

1885-1912
Ασκευή και ολοκλήρωση των δημοτικών λουτρών Νηρακίου με τη σημερινή όψη τους.

1930

Λίγα χρόνια μετά τον θάνατο του Δρ. Π. Παντελίδη η λουτρόπολη σταμάτησε να λειτουργεί και οι εγκαταστάσεις ερημώθηκαν.

1933

Ερήμωση οικισμού του Εμπορίου, λόγω καταστρεπτικού σεισμού.

1948

Εγινε η επίσημη ενσωμάτωση με τη μητέρα πατρίδα.

1952

Υπεγράφη η σύμβαση μεταξύ Δήμου Μανδρακίου Νησούρου και του εφοπλιστή κ. Μάρκου Νομικού για την εκμίσθωση του ορυχείου του Δυτικού τμήματος της Νησίδος Γυαλιού.

1981

Η πρώτη γεωθερμική γεώτρηση εξαιτίας του μεγάλου δυναμικού της πηδίου χαρακτηρίστηκε ως σατυρική καταστρέφοντας τον περιβάλλοντα χώρο στο Λακί.

1980

Απόγονος του ιδρύτη ξεκίνησε μια προσπάθεια αναπαλιώσεως των κτιριακών εγκαταστάσεων, που λόγω κάποιων δυσκολιών παραμένουν μέχρι σήμερα ημιτελείς.

1982-1983

Δύοτην γεωθερμική γεώτρηση σε χαμηλότερο βάθος.

1997

Δημοσίευση τοπικής κοινωνίας ενάντια στη Γεωθερμία με συντριπτική επικράτηση κατά της.

1998

Μερική χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ειδικό πρόγραμμα προστασίας και αποκατάστασης των κυριότερων μονοσπιτιών της Νησούρου, από ομάδες κατοίκων του νησιού.

2021

Δωρεά ύψους 2 εκ. ευρώ από τον Ελληνοαμερικανό με καταγωγή από τη Νησούρα κ. Νίκο Ανδριότη για την ανακαίνιση των λουτρών.

634 ΛΕΠΤΑ
ΜΕΣΑ ΣΤΟ
ΗΦΑΙΣΤΕΙΟ

ΠΡΩΤΗ
ΜΕΤΑΦΟΡΑ
ΣΤΕ ΒΕΛΕ

ΑΠΟ
ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ
Η ΑΠΟΣΤΡΟΦΗ
ΣΤΕ ΒΕΛΕ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΖΑΡΑΚΗ, ΗΦΙΡΙΦΩΝΟΣ
ΛΟΥΙΖΑ ΚΟΥΛΑ, ΠΙΑΝΟ-ΕΝΩΡΧΗΤΡΩΣΗΣ
ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ, ΒΙΟΛΙ

INSPIRED BY THE MOON

THURSDAY AUGUST 18th
PALEOKASTRO, MANDRAKI 21:00
Eleftheria Zaraki, soprano
Louiza Koula, piano-orchestrations
Leonidas Sakellariadis, violin

ΜΕ ΕΜΠΝΕΥΣΗ
ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

ΠΕΜΠΤΗ 18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ
ΜΑΝΔΡΑΚΙ 21:00

Ελευθέρια Ζαράκη, ηφίριφος
Λουίζα Κουλά, πιάνο-ενορχηστρώσεις
Λεωνίδας Σακελλαρίδης, βιολί

INSPIRED BY THE MOON

THURSDAY AUGUST 18th
PALEOKASTRO, MANDRAKI 21:00
Eleftheria Zaraki, soprano
Louiza Koula, piano-orchestrations
Leonidas Sakellariadis, violin

una ventana
al mar

ΑΡΧΗΤΗΣ
ΚΑΚΑΤΣΙΣ

ΜΑΡΙΑ ΑΛΕΞ. ΜΑΡΚΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΖΑΡΑΚΗ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΖΑΡΑΚΗ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ
ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

20
22

Προσέλευση των Διαβόλιων
και Βόσκων Αιγιάλας, Θερμών, Άρκαρων
Πρεκόνας & Τσιουλιανά επί Γραφείας Νερόθλας

16-19
Ιουνίου

ΜΕΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ

LAVA NISYROS 2022
MUSIC FESTIVAL

18.07 - 22.07

ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ
ΠΑΛΙΟΚΑΣΤΡΟ
ΝΙΣΥΡΟΥ

5-6 Σεπτεμβρίου 2022
ΑΡΧΗ 21:00 | ΤΕΛΟΣ 23:00

5 Σεπτεμβρίου
Αρχή: Έλενα Ουράκη
Συνθέτης: Αναστασία Μουρατίου
Καλλιτέχνης: Ελευθέρια Ζαράκη,
Αρχή: Ε. Καλλιόπη Παλιούρα

6 Σεπτεμβρίου
Καλήναι εναντίον του Πόλεμου
Συνθέτης: Τζιζούλα Σαββανίδη, Αρκαίος Στάλινος, Αρκαίος Στάλινος, Αρκαίος Στάλινος, Αρκαίος Στάλινος

Επιμέλεια: Νίνα Ούλη Σακελλαρίου
Παράσταση: Σακελλαρίου, Νίνα Ούλη Σακελλαρίου, Νίνα Ούλη Σακελλαρίου

SCHOOLWAVE
Bands Live • Τραπεζα Ρομαν • Over 5000

ΑΘΛΗΤΙΚΑ
ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ

Κυριακή 2022 | Τελετή Αφής
22 ΙΟΥΛΙΟΥ ΝΙΣΥΡΟΣ
Πλατεία Ηρώων | 21:00
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

06.06.2021

ROAD
CLEANUPS

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ
ΔΡΟΜΩΝ

18:00

Meeting point:
Heroon Square
Σημείο συνάντησης:
Πλατεία Ηρώων

info: nisyro.gr

Σ
Ι
Ν
Ι
Σ
Υ
Ρ
Ο
Ι
Ο
Ι

ΗΜΕΡΙΔΑ
"Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ
ΓΕΩΠΑΡΚΟΥ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ ΣΤΟ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΔΙΚΤΥΟ
ΓΕΩΠΑΡΚΩΝ ΤΗΣ UNESCO"

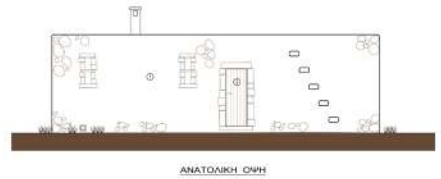
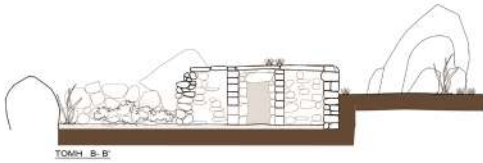
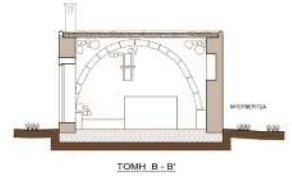
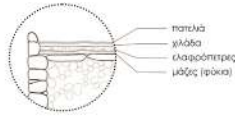
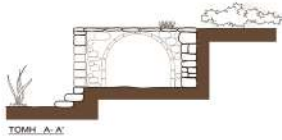
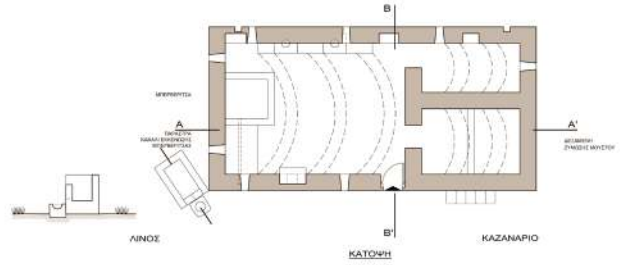
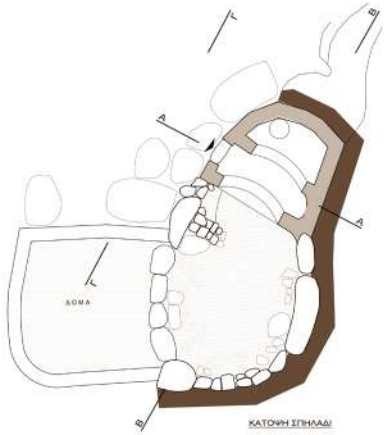
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
21/10/2022, 9 π.μ.
ΣΩΣΜΟΠΟΛΙΣ ΓΕΑΤΡΟ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΡΜΑΛΙΔΗΣ
ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΒΕΘΟΔΡΑΤΟΣ
ΑΝΘΩΝΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΗΜΟΚΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΝΟΥΣΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΣΤΩΛ

ΣΥΝΑΓΩΓΗ

Blue Star
Εστέρια

ΝΙΣΥΡΟΣ

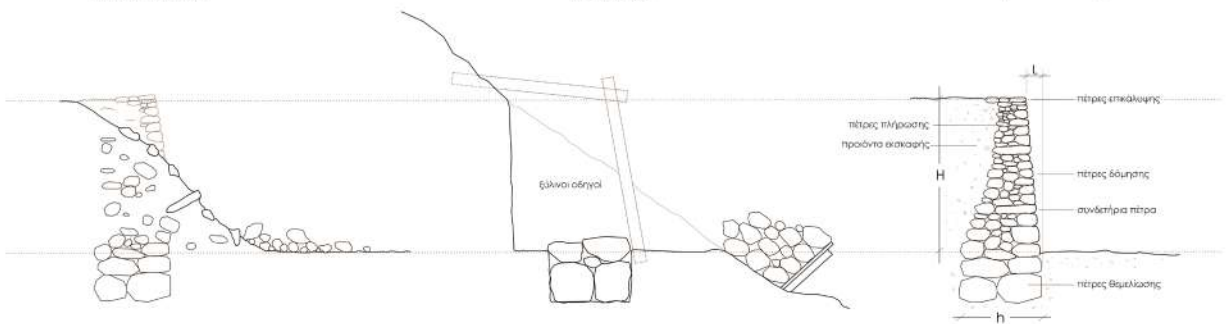

Αναστήλωση τοίχου αντιστήριξης

Γαριτάμενη κατάσταση

Αποκατάσταση

Τελικό αποτέλεσμα αποκατάστασης

L=0.15μ, h ≥ 0.4μ, h ≥ 1/3 x H = 0.6μ επαρκές

6. Παραδείγματα Ξερολιθικών Κατασκευών

TABΛΕΣ

Η αναβαθμίδωση αποτέλεσε μία σημαντική ήπια παρέμβαση του ανθρώπου στις περιοχές της Μεσογείου. Η κατασκευή αναβαθμίδων δεν ευνόησε μόνο την συμβιωτική σχέση του ανθρώπου με τη φύση αλλά και την γενικότερη βιωσιμότητα των τόπων. Στη Νίσυρο, ένα από τα νησιά του νότιο ανατολικού Αιγαίου με το μεγαλύτερο ποσοστό αναβαθμίδωσης στο σύνολο της έκτασης του, η κατασκευή αναβαθμίδων λειτούργησε ως πρακτική για την καλλιέργεια του εδάφους, την συλλογή νερού και την χάραξη των οδών κυρίες και δευτερεύουσας κυκλοφορίας, μονοπατιών. Χαρακτηριστικά, υπάρχουν αναβαθμίδες, ανεξαρτήτως πυκνότητας αναβαθμίδωσης, που ξεπερνούν το 70% της επιφάνειάς του, καλύπτοντας όλες τις διαθέσιμες κλίσεις και εκθέσεις.

Σήμερα, από όλες τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις με αναβαθμίδες μόνο το 0,7% καλλιεργείται.

ΕΙΔΗ ΠΕΤΡΩΜΑΤΩΝ ΣΕ TABΛΕΣ/ΣΠΗΛΛΑΔΙΑ ΚΛΠ

Πριν ξεκινήσουμε την περιγραφή των πιο πάνω κατηγοριών, θα ήταν σκόπιμο και ωφέλιμο, να αναφερθούμε τα είδη των πετρωμάτων που χρησιμοποιούνται για όλες αυτές τις κατασκευές. Το νησί της Νισύρου, λόγω της ύπαρξης του ηφαιστείου της, διαθέτει μια ιδιαίτερη και ιδιόμορφη σειρά πολλών ηφαιστειογενών πετρωμάτων. Ο ντόπιος τεχνίτης, γεωργός ή κτηνοτρόφος, εκμεταλλεόμενος τα πετρώματα που συλλέγει από την ύπαιθρο, διαμορφώνει πέρα από την μόνιμη κατοικία και τα μνημεία του και τα αγροτικά του καταλύματα. Τα πετρώματα αυτά είναι τα εξής:

- Ηφαιστειογενή πετρώματα με κυριότερα τους βασάλτες και τους ανδεσίτες, τους δακίτες και τους ρυόλιθους.
- Κισσηρόβραχος: συμπαγής πέτρα από βότσαλα κίσηρης και χιλιάδες απολιθωμένα κοχύλια.
- Ελαφρόπετρα (από τη νησίδα Γυαλί) Οψιδιανός και Περγλίτης. (γυαλόμορφο ηφαιστειογενές πέτρωμα από τη νησίδα Γυαλί)
- Λιθοσώματα: Γυαλόπετρες, σιδερόπετρες, κροκάλες λατύπες, καλουτσόπετρες, βαρόπετρες, χαλικώματα.

ΞΕΡΟΛΙΘΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

Επίσης, στη Νίσυρο, ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα αγροτικά της συμπλέγματα, τα οποία απαντώνται στην ύπαιθρό της υπό την μορφή συγκροτημάτων εξειδικευμένης αγροτικής χρήσης. Οι κατασκευές αυτές είναι οι εξής: το σπηλάδι, δηλαδή το στοιχειώδες κατάλυμα υπό μορφής σπηλιάς, το καζαναριό, η στέρνα για τις ανάγκες του ποτίσματος, το αλώνι ή το χωράφι σποράς, και οι τάβλες, που στην ουσία είναι όλοι εκείνοι οι αναλημματικοί τοίχοι ξερολιθιάς, που δημιουργούν τα αμέτρητα επίπεδα της καλλιεργήσιμης γης.

Σπηλάδια: Υπόγεια ή υπόσκαφα αγροτικά καταλύματα διάσπαρτα σε όλη την ύπαιθρο της Νισύρου, κατασκευασμένα κυρίως από πελέκια ανδεσίτη. Πρόκειται για μικρής επιφάνειας αγροτικά καταλύματα, μονόχωρα, όπου χρησίμευαν για τη διαμονή του αγρότη κατά την περίοδο των αγροτικών ασχολιών. Η ένταξή τους στο γύρω περιβάλλον της περιοχής είναι τόσο αρμονική και διακριτική, που στην περίπτωση που το σπηλάδι είναι υπόσκαφο, δύσκολα γίνεται αντιληπτό από ψηλά, εκτός και αν το πλησιάσει κανείς. Εσωτερικά, συνηθίζεται να κατασκευάζονται με τοξωτά στοιχεία, που βοηθούν για τη στήριξη της στέγης. Τα ανοίγματα που αφήνονται, είναι μικρά και στενόμακρα σαν σχισμές στην εξωτερική τοιχοποιία, ίσα ίσα για να καλύπτονται οι ανάγκες φωτισμού και αερισμού. Το ύψος των σπηλαδιών είναι εξαιρετικά χαμηλό για τα σημερινά δεδομένα, γεγονός που καθιστά δύσκολη την κατοίκησή τους στις μέρες μας.

Παρόμοια κτίσματα με τα σπηλάδια είναι τα **καζαναριά**. Τα καζαναριά λειτουργούσαν ως χώροι παρασκευής κρασιού και κουκουζίνας, δηλαδή τοπικής ρακής.

Στέρνα: Υπόγειος κτιστός χώρος που χρησίμευε για δεξαμενή νερού της βροχής. Τα τοιχώματά της ήταν σοβατισμένα με τσιμέντο, για να εξασφαλίζεται η στεγανότητά της. Στα πιο παλιά χρόνια, αντί τσιμέντου χρησιμοποιούσαν μίγμα από ασβέστη και πορσελάνη.

Από τις παραπάνω περιγραφές τόσο των ξερολιθικών συμπλεγμάτων, όσο και των υπόλοιπων κατασκευών, διακρίναμε μια ισορροπία και μια άψογη συνεργασία μεταξύ όλων αυτών των ανθρώπινων έργων του παρελθόντος, με τη φύση. Ωστόσο, ισορροπία αυτή έχει διαταραχθεί. Τα αίτια της μεγάλης καταστροφής των ξερολιθικών κατασκευών, οφείλονται σε πολλούς παράγοντες. Δυστυχώς όμως η μεγαλύτερη και ουσιαστικότερη αλλοίωση και καταστροφή συντελείται τόσο από την ανεξέλεγκτη διέλευση των ζώων, όσο και από την αμέλεια και την αδιαφορία των ανθρώπων.

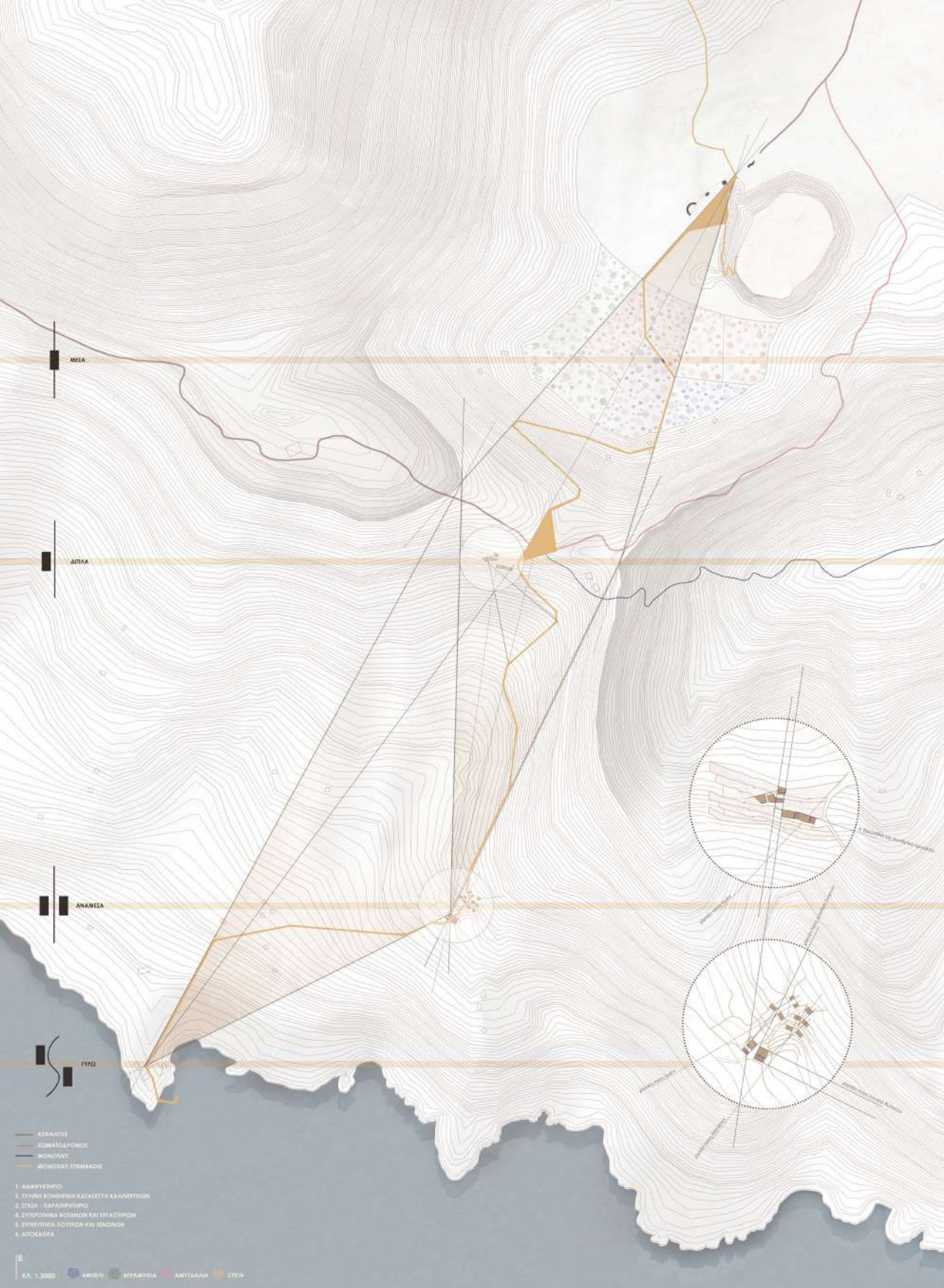

02

Η Διαδρομή

1. Αντιληπτικός Χάρτης Υφιστάμενης Κατάστασης
2. Αφηγηματικός Χάρτης Περιοχής Επέμβασης
3. Ανάλυση Περιοχής Ενδιαφέροντος

ΜΕΤΑ

ΑΙΓΙΑ

ΑΝΑΜΕΣΑ

ΤΥΡΟ

- ΚΕΚΛΑΝΟΣ
- ΣΩΜΑΤΟΦΟΡΟΣ
- ΒΕΛΟΝΙΑΣ
- ΜΕΣΟΒΑΤΙ ΕΠΙΒΑΘΙΟ

1. ΑΝΑΡΧΙΤΙΚΟ
2. ΣΤΑΘΜΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΧΕΤΗ ΚΑΛΑΜΕΡΙΩΝ
3. ΣΤΑΘΜΙ - ΠΡΟΒΛΗΤΗΡΙΟ
4. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΒΟΡΑΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΩΝ
5. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΟΥΤΙΩΝ ΚΑΙ ΣΙΝΔΩΝ
6. ΑΙΓΙΟΚΑΡΑ

Οι περιγραφές και οι προσεγγίσεις που κάναμε ως τώρα είχαν σαν σκοπό την βαθιά κατανόηση του τι ακριβώς συμβαίνει σε αυτό το νησί, το πώς ακριβώς δηλαδή η κατοίκηση εξελίσσεται στο χρόνο. Η επέμβασή μας θέλει ουσιαστικά να αποτελέσει μία συνέχεια με αυτή την κατοίκηση. Είχαμε, όπως προαναφέρθηκε, μία βιωματική σχέση με αυτόν τον τόπο, «είδαμε» αυτόν τον τόπο. Ξαφνικά βλέπαμε διαφορετικές πτυχές να συγκλίνουν, βλέπαμε τα πράγματα αυτά να είναι διαφορετικές όψεις του ίδιου χαρακτήρα και έτσι καταλάβαμε ότι αυτός ο τόπος έχει ένα πνεύμα, έναν χαρακτήρα συγκεκριμένο.

Απόδειξη ότι είχε να μας δώσει πολλές διαφορετικές όψεις που η μία επιβεβαιώνει την άλλη. Αυτό που βιώσαμε θέλαμε με κάποιον τρόπο να το αποδώσουμε, να αποδώσουμε δηλαδή αυτό το χαρακτήρα του τοπίου. Ποιες είναι όμως αυτές οι όψεις του τοπίου; Είναι οι καλλιέργειες, τα θερμά λουτρά, τα πετρώματα, όλα απόρροια του ηφαίστειου. Όλα πτυχές του ίδιου γεγονότος, όλα συνδεδεμένα. Διαπιστώσαμε αυτή τη σύνδεση και προσπαθήσαμε να την κρατήσουμε. Οπότε θέλοντας να αναδείξουμε το τοπίο, ο καλύτερος τρόπος δεν ήταν να πάμε σε ένα σημείο και να κάνουμε ένα κτίριο, μια σημειακή δηλαδή επέμβαση, αλλά να οργανώσουμε μια διαδρομή η οποία να περιλαμβάνει πάρα πολλές εστίες, παρά πολλά σημεία ενδιαφέροντος που να τονίζουν αυτό.

Επομένως, πρόθεσή μας ήταν να αποδώσουμε το τοπίο, το οποίο φαίνεται να είναι αλληλοσυσχετισμένο. Έτσι, προσπαθήσαμε να βρούμε μία αντιπροσωπευτική διαδρομή, που αφητηρία αποτελεί το ηφαίστειο, ξεκινά δηλαδή η διαδρομή από τον πυρήνα, από αυτόν που τα προκαλεί όλα. Ο πυρήνας του Στέφανου δεν είναι απλώς ο πυρήνας ενός ηφαιστείου, είναι ο πυρήνας όλου αυτού που έχει δημιουργηθεί, από το γεωανάγλυφο μέχρι τις καλλιέργειες, και τον τοπικό πολιτισμό.

Η διαδρομή που τελικά επιλέχθηκε είναι πολύ συγκεκριμένη, αντιπροσωπευτική, ώστε να μπορεί να μας προσφέρει όλες αυτές τις όψεις, τις πτυχές του νησιού που αναλύσαμε μέχρι τώρα. Την κατοίκηση, τα γεωλογικά φαινόμενα, τη θέα. Έτσι λοιπόν αρχίζουμε από το ηφαίστειο και καταλήγουμε στο Λιμάνι της Αγίας Ειρήνης ακολουθώντας μια διαδρομή με πολύ συγκεκριμένες πυκνώσεις, πυκνώσεις τοπικές, πυκνώσεις λειτουργικές. Κατά μήκος της διαδρομής, αξιοποιούμε υφιστάμενες κατασκευές όπως είναι τα υπάρχοντα λουτρά, οι τάβλες και άλλες ξερολιθικές κατασκευές και τα ενισχύουμε περαιτέρω με τη λειτουργία δύο λειτουργικών πυρήνων. Ένας πυρήνας για τα βότανα, καθώς έχει σημειωθεί πως στο νησί καταγράφεται μια αξιοσημείωτη ποικιλία από βότανα τα οποία και επαγγελματικά μπορεί να είναι προσοδοφόρα και ήδη έχει αρχίσει σιγά σιγά να γίνεται στο νησί. Και ένας δεύτερος πυρήνας για τα λουτρά, τα οποία εξακολουθούν να υπάρχουν και μπορούν και σε μικρή κλίμακα να προσφέρουν τις ευεργετικές τους ιδιότητες. Οι δύο αυτές λειτουργίες θεωρούμε ότι είναι πολύ σημαντικές και έτσι συναντώνται πάνω στη διαδρομή. Δύο αλληλένδετες λειτουργίες, με κοινή καταγωγή και συμπληρωματικότητα.

ΑΝΤΙΛΗΠΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ

Μονοπάτι και έδαφος αποτελούν παιδιά του ίδιου γεννήτορα, ένα ακόμη στρώμα λάβας, ένα ακόμη layer, απόθεση λάβας ανάλογα με την δραστηριότητα του ηφαιστείου. Το δικό μας είναι το τελευταίο layer, που παράγεται από τον δικό μας ψυχισμό. Μία πολιτιστική παρέμβαση που δεν ψάχνει μόνο να χυθεί στη θάλασσα αλλά συνδέει διάφορες πολιτισμικές πτυχές, καλύβες, εκκλησιάκια, με όρους που ορίζει το ίδιο το ηφαίστειο. Μια συνολική επέμβαση που προσπαθεί να κατακτήσει το τοπίο με ποιότητες μονοπατιού. Θεωρούμε την δική μας διαδρομή ως παραγωγό του ηφαιστείου που προσέχει το ανάγλυφο γιατί η λάβα γνωρίζει πώς να χυθεί ως φυσική ροή, το τεχνητό όμως της επέμβασης πώς να ακολουθήσει τις νομοτέλειες του φυσικού φαινομένου;

Ακολουθώντας την πιο νοηματικά φορτισμένη περιπατητική διαδρομή όσο καλύτερα προσαρμοσμένη στο ανάγλυφο, στόχος είναι να βοηθήσει το τοπίο να εκφραστεί και όχι να ικανοποιήσει τον κάθε επισκέπτη. Μετέχει με τους όρους του νησιού, εκφράζοντας το νησί, προσαρμοσμένη φυσικά και όχι τεχνητά στους όρους του τόπου. Ο περιπατητής βιώνει το περπάτημα, νιώθει την δυσκολία, έχει θέα όχι για αισθητική κατανάλωση, αλλά αίσθηση του τόπου. Περιήγηση και περιηγητής, διευκολύνουν αυτή τη διαμεσολάβηση. Ολα αυτά μας οδήγησαν στις επεμβάσεις. Αυτές είναι οι συνθετικές αρχές. Η διαδρομή συλλέγει το τοπίο. Δουλεύουμε με τις αισθήσεις. Οι επεμβάσεις είναι οργανωμένες ώστε να σε οδηγούν στην επόμενη αλλά όλες να πηγάζουν από το ίδιο το ηφαίστειο.

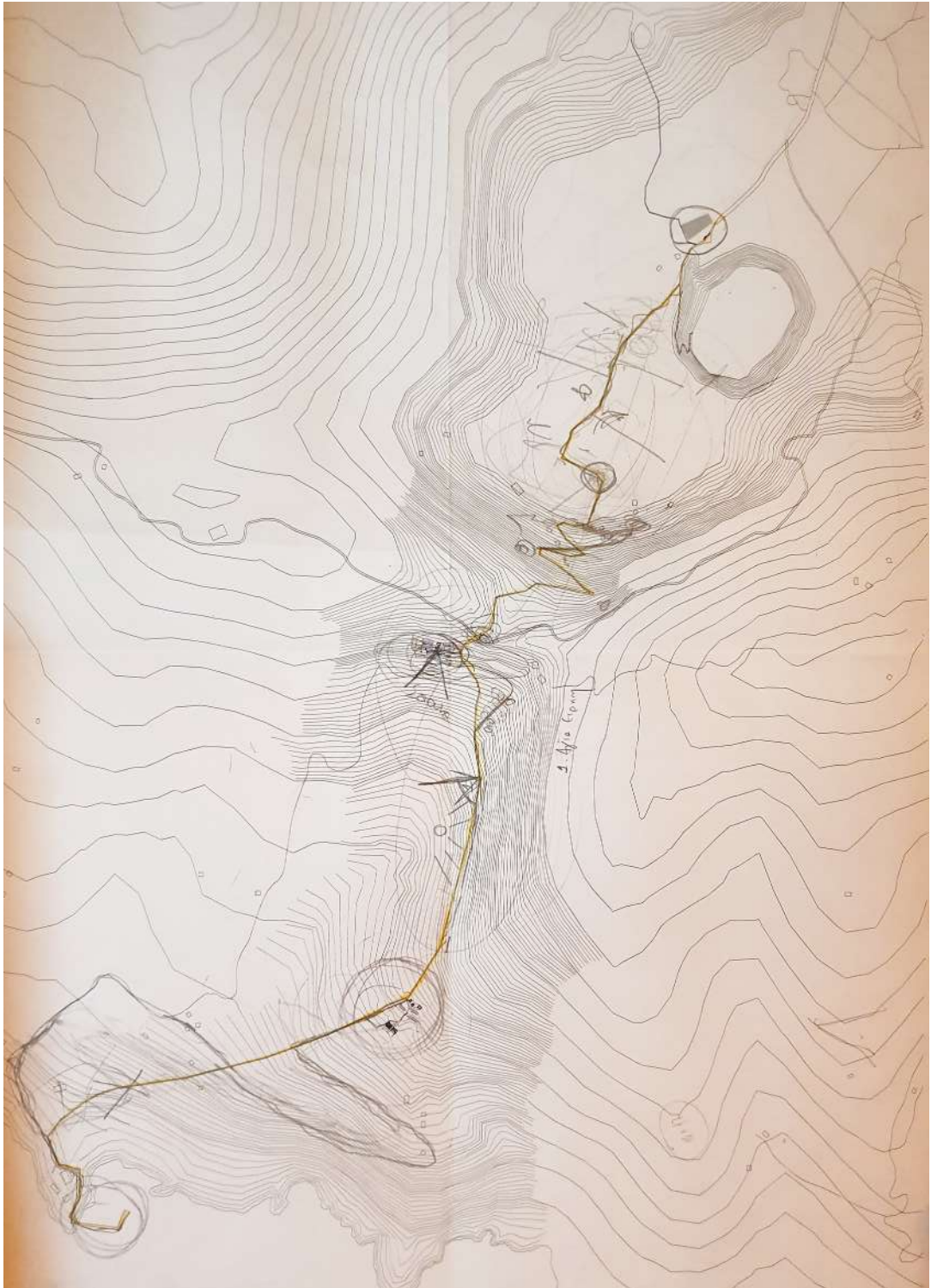
Η χάραξη του μονοπατιού γίνεται με συγκεκριμένες οπτικές, με συγκεκριμένες γωνίες, και διατηρεί μια τεχνητότητα, όπως το προφίλ μιας πέτρας, ιδιαίτερα σε ένα νησί που έχει διαμορφωθεί ως τέτοιο. Στόχος ήταν το μονοπάτι να διατηρεί μια τεχνητότητα, να συγκεντρώνει τις λειτουργίες και ταυτόχρονα να συνδιαμορφώνεται με το έδαφος. Η πρόκληση είναι να σχεδιάζει κανείς ένα μονοπάτι που να είναι τεχνητό και ταυτόχρονα να υπαγορεύεται από το υπόβαθρο που υπάρχει από κάτω και κυριολεκτικά και μεταφορικά. Επομένως, το μονοπάτι αλλού ακολουθεί υψομετρικές, αλλού είναι κάθετο στις υψομετρικές, έχει σημεία έντασης. Λάβαμε υπόψιν το ρυθμό του βαδίσματος, τα σημεία στάσης όπου έχεις μια θέα που σε κατευθύνει, τα σημεία όπου είναι πιο άνετο το περπάτημα, τα σημεία που απαιτούν μια κόπωση ανεβαίνοντας μια ανηφόρα, κι αυτό υποδηλώνει ότι πρέπει στο τέλος να συναντήσω κάτι το όποιο να με αποζημιώνει.

Με αυτή τη λογική διαμορφώθηκε αυτό το μονοπάτι, το πού θα εχω στροφές, το πού θα εχω πυκνώσεις, θεωρώντας ως λειτουργίες όχι μόνο τις κτιριακές αλλά και τις θέες, το πώς αντιλαμβάνομαι δηλαδή το τοπίο. Φροντίσαμε να επέμβουμε σε αυτή την πλευρά του νησιού και όχι σε κάποια πιο επισκέψιμη, γιατί εδώ θεωρούμε πως είναι πιο πρωτογενής αυτή η σχέση. Δεν είναι μια θεματική διαδρομή, για παράδειγμα μια διαδρομή λουτρών, είναι μια διαδρομή τόσο αντιπροσωπευτική, που θεωρούμε πως συμπυκνώνει όλα αυτά τα χαρακτηριστικά του τόπου. Είναι μια συνολική διαδρομή με επίκεντρο την ενότητα και όχι πολλές τμηματικές μικρότερες διαδρομές.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΘΕΑΣΕΩΝ
ΚΑΤΑ ΜΗΚΟΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Διαδρομή προς
Πολυβόση

Υπάρχον
Αναψυκτήριο

Κρατήρας Στέρνας

Κολλιέρητες

Πανοραμική θέα
Λακκί

Περιοχή επέμβασης I
Βότρυα

Μονοκλιτή πλας
Άγια Ειρήνη

Περιοχή επέμβασης II
Άγια Ειρήνη

Αρχαία Αουτιά
Άγιος Ειρήνης

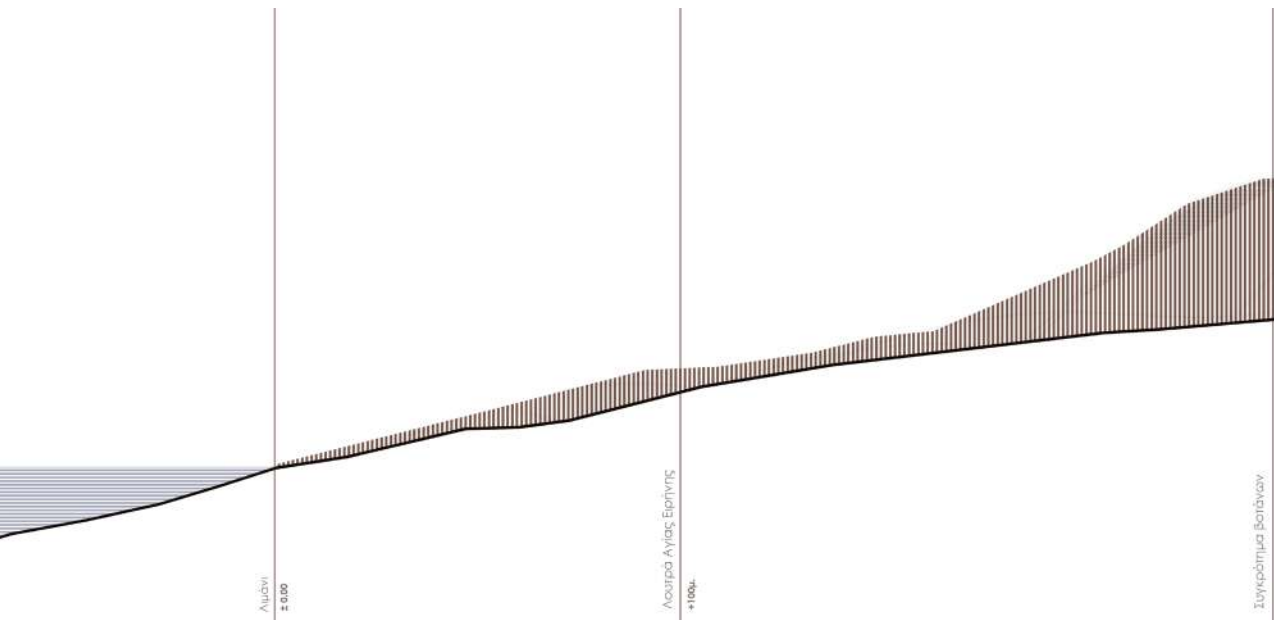

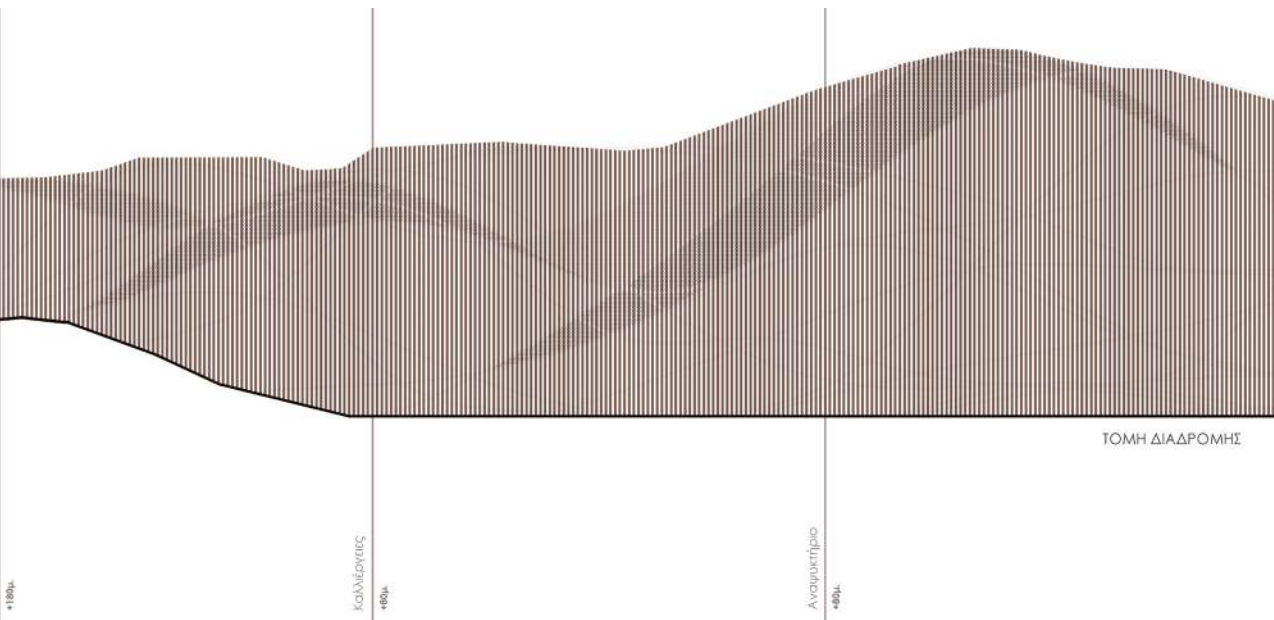
Εγκαταλείψιμες
Αποβίτες Θεοφύλατος

Λιμνή
Άγιος Ειρήνης

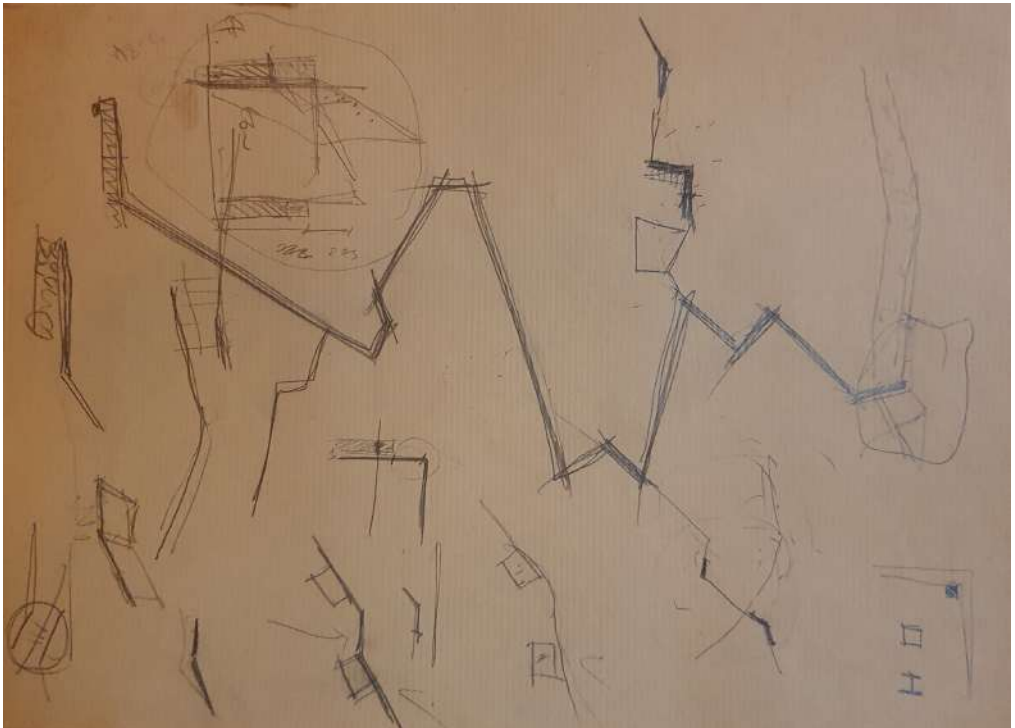
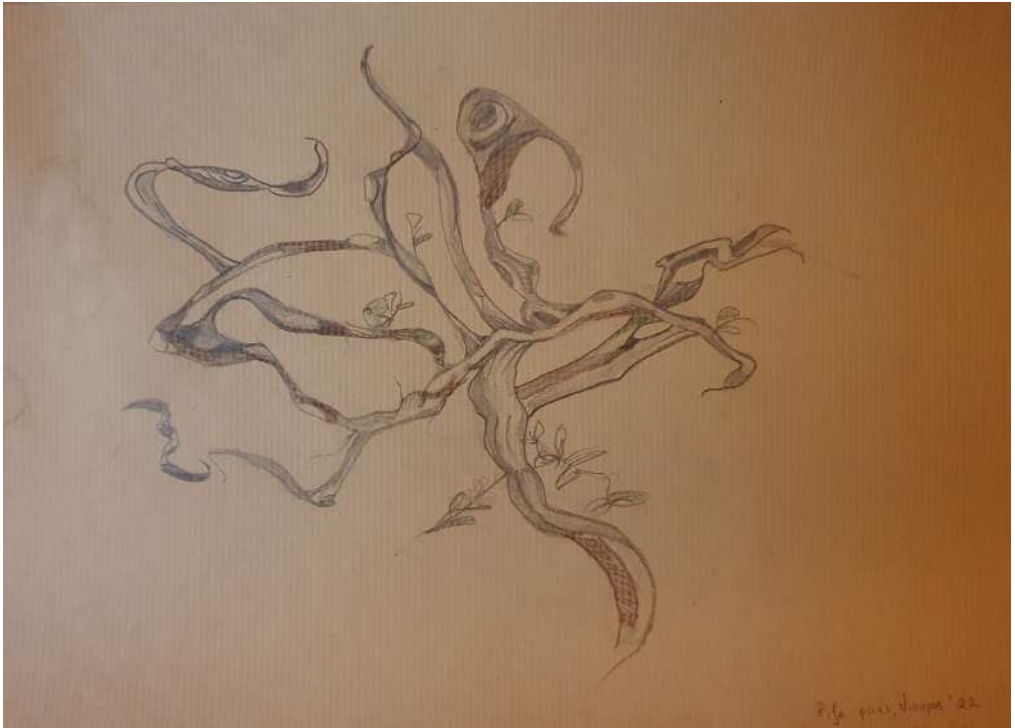

ΤΟΜΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

03

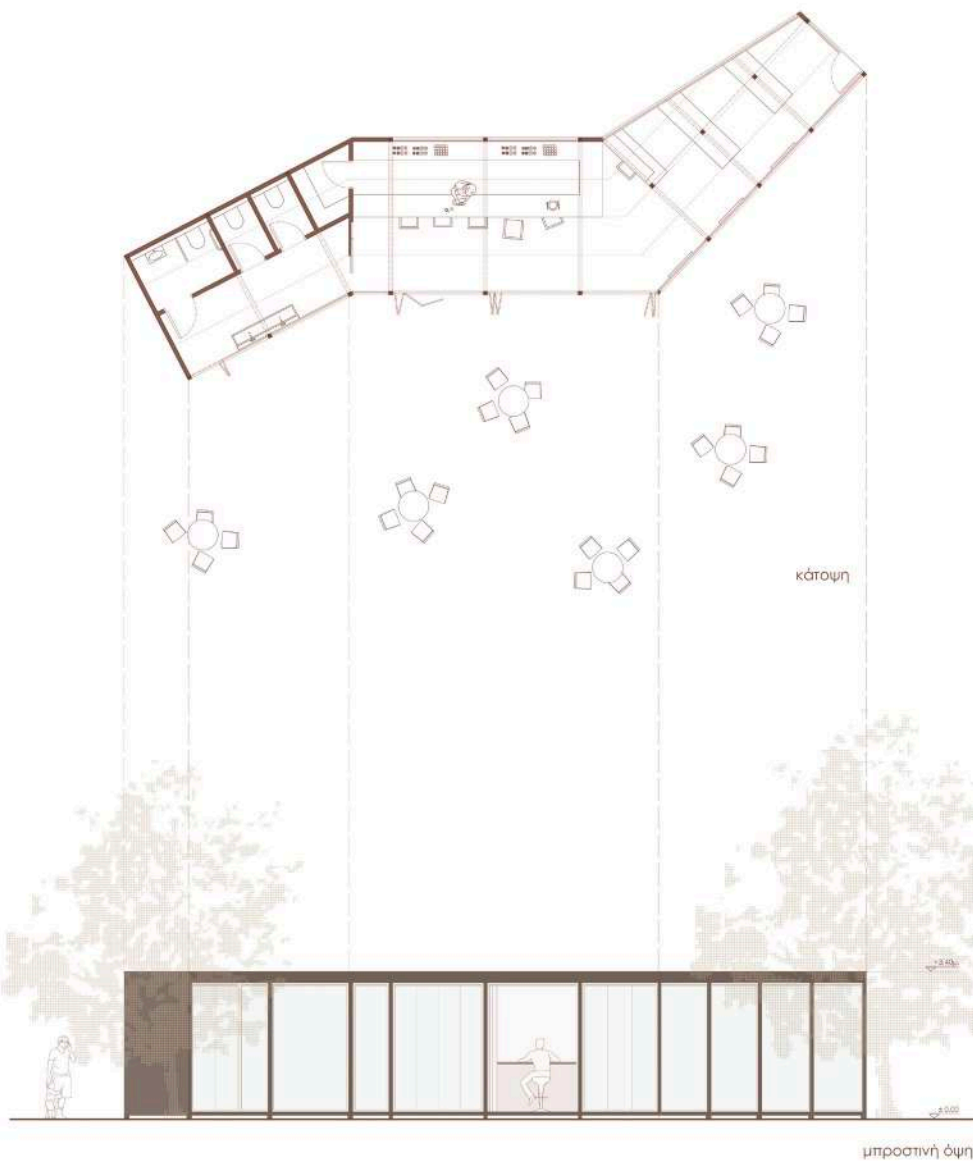
Πρόταση

1. Αναψυκτήριο
2. Βοηθητική Ξύλινη Κατασκευή “Καλύβα”
3. Χλωρίδα Νισύρου - Φυτολόγιο
4. Συγκρότημα Βοτάνων
5. Οικοδομική Τομή
6. Συγκρότημα Λουτρών και Ξενώνων

Αναψυκτήριο

0 1.25 2.5 5 10μ.

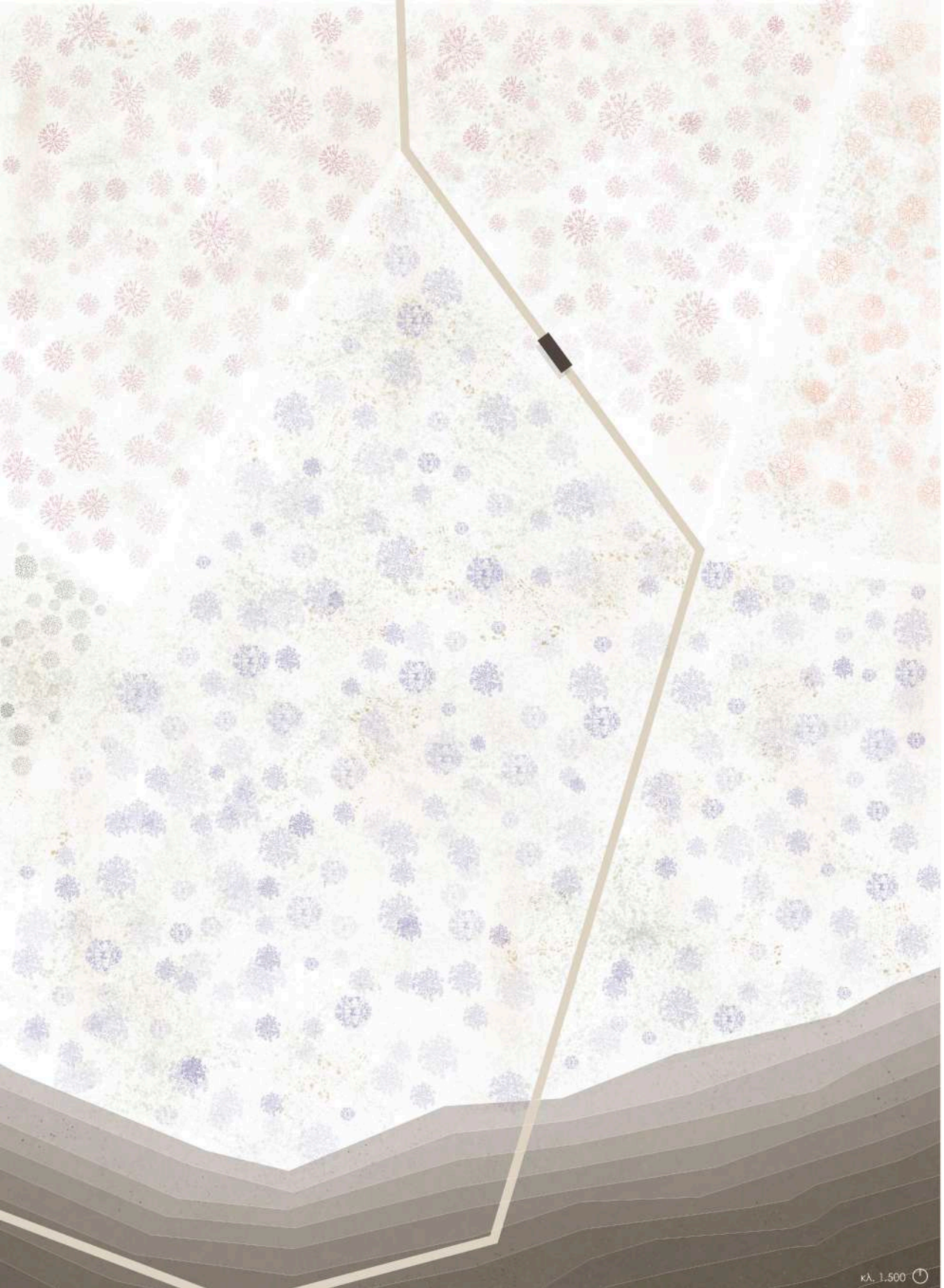
Η διαδρομή όπως αναφέραμε, σε όλο το μήκος της συγκεντρώνει μια συμπυκνωμένη όψη του νησιού, αποτελώντας οδηγό για να ανακαλύψει κάποιος και το υπόλοιπο νησί στη συνέχεια. Εξαιτίας του ότι έμπνευση αποτελεί το ίδιο το νησί, όλη η κλίμακα των επεμβάσεων καθορίστηκε από αυτό. Δηλαδή το λειτουργικό πρόγραμμα καθορίστηκε από το τι μπορεί να αντέξει ο συγκεκριμένος τόπος, από τη φέρουσα ικανότητα του τόπου. Επιλέχθηκαν συμβατές επεμβάσεις και σαν χρήσεις και σαν μεγέθη χρήσεων με αυτό που ορίζει η φυσιογνωμία του νησιού. Διότι εξ αρχής η πρόθεσή μας ήταν να τονίσουμε τη φυσιογνωμία του τόπου, όχι να κάνουμε μια παρέμβαση στο τοπίο.

Η επέμβαση έρχεται σε συνέχεια και σε συνέργεια με το τοπίο, κατ' ενίσχυση ενός σημαδιού, ενός ίχνους που υπάρχει ήδη στο τοπίο.

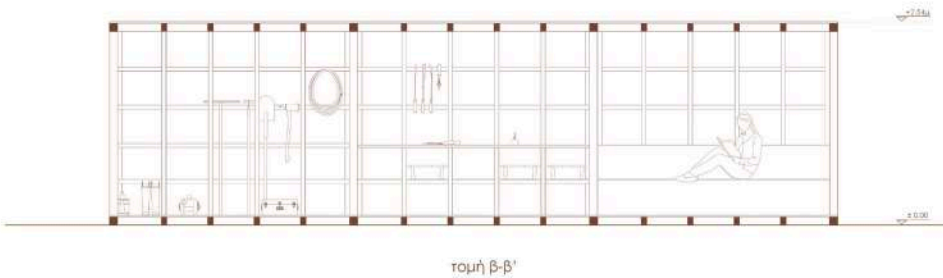
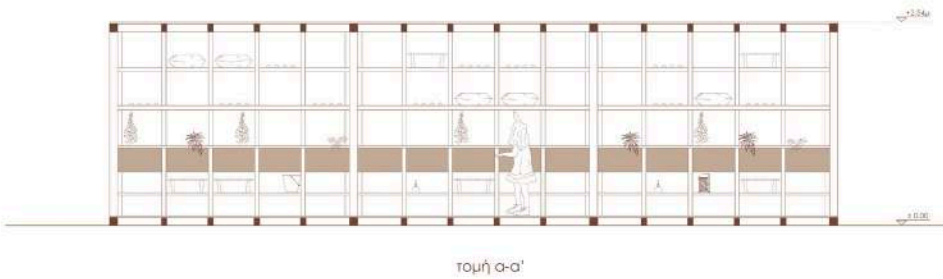
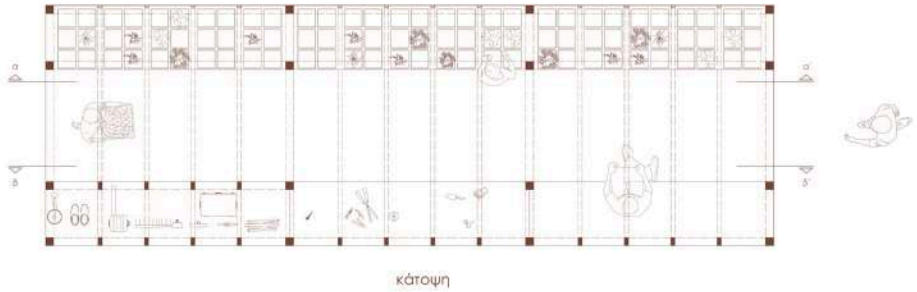
Στη συνέχεια, θα αναλύσουμε τις επεμβάσεις με τη σειρά που τις συναντά κανείς κατά μήκος της διαδρομής από το ηφαίστειο προς το Λιμάνι της Αγίας Ειρήνης.

Η πρώτη επέμβαση βρίσκεται στην περιοχή του κρατήρα Στέφανου, στη θέση του υπάρχοντος αναψυκτηρίου αξιοποιώντας τα υφιστάμενα δέντρα και αποτελεί μια νέα πρόταση αναψυκτηρίου μικρής κλίμακας, προσαρμοσμένης στον τόπο με τις συνθετικές αρχές που αναφέρθηκαν νωρίτερα. Η κατασκευή γίνεται απλή μετά από σκέψη, ανεπιτήδευτη για κάποιο λόγο, συμβατή με το τοπίο. Ακολουθεί το τι ζητά και τι αντέχει ο τόπος.

Η επέμβαση έρχεται σε συνέργεια με τη διαδρομή, αποτελώντας κομμάτι της. Στο νέο χώρο του αναψυκτηρίου, συναντάμε το χώρο του καφέ, έναν χώρο πωλητηρίου, έναν χώρο πληροφοριών για το ηφαίστειο και τις τουαλέτες. Οι λειτουργίες αυτές, όπως παρατηρούμε στην κάτοψη, οργανώνονται σύμφωνα με τα τρία «σπασίματα» του κελύφους. Το ξύλο επιλέχθηκε ως υλικό τόσο λόγω ανθεκτικότητας στο ηφαιστειακό έδαφος και τα παράγωγά του, όσο και για το οικολογικό αποτύπωμα σε ένα τόσο ευαίσθητο τοπίο.

Βοηθητική ξύλινη κατασκευή
"Καλύβα"

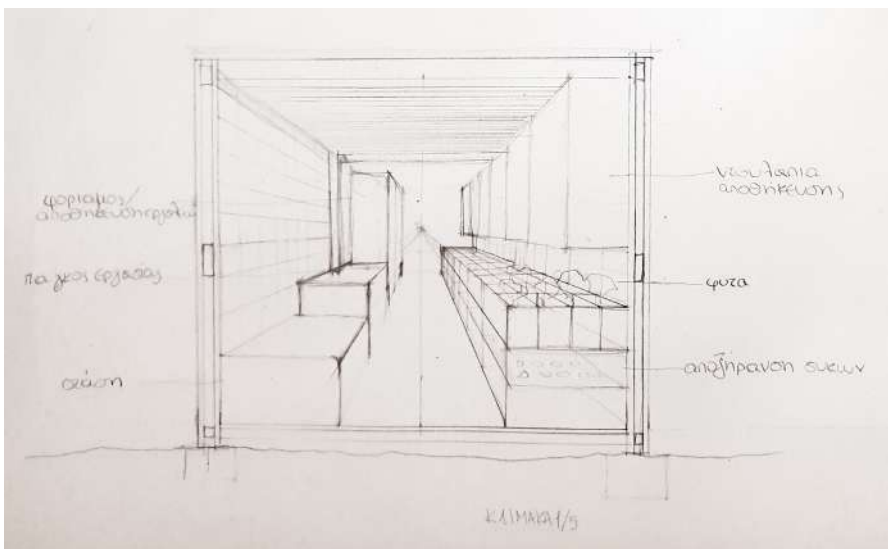

Η δεύτερη επέμβασή μας είναι πιο τοπιακή ενισχύοντας τις υφιστάμενες καλλιέργειες του τοπίου. Συγκεκριμένα, επιλέγουμε 4 είδη καλλιεργειών: το αμπέλι, την αμυγδαλιά, τη συκιά και την αγραμυθιά.

Οι καλλιέργειες έχουν το χαρακτήρα της πύκνωσης, μιας ιδιότητας που έχει το έδαφος έτσι κι αλλιώς στο συγκεκριμένο σημείο. Ενισχύουμε δηλαδή τη φυσική τάση του εδάφους. Η διαδρομή στο συγκεκριμένο κομμάτι της περνά μέσα από τις καλλιέργειες, κι έτσι ο περιηγητής έχει τη δυνατότητα να έρθει κοντά με όλα τα είδη καλλιεργειών που έχουμε επιλέξει.

Ακόμη, προστίθεται κατά μήκος της μια «καλύβα», μια βοηθητική ξύλινη κατασκευή, για αποθήκευση των εργαλείων και του βασικού εξοπλισμού για τις καλλιέργειες, ακολουθώντας τις λειτουργίες των παραδοσιακών σπηλαδιών της Νισύρου. Σε αυτό που διαφέρει όμως χάρη στο σχεδιασμό της ως θερμοκήπιο, είναι πως επιτρέπει τη φύτευση των σπόρων των δενδρυλίων, για τη μελλοντική μετεμφύτευση στο έδαφος.

3. Χλωρίδα Νίσυρου-Φυτολόγιο

Όπως έχουμε αναφέρει, στη Νίσυρο εμφανίζεται η κλασική μεσογειακή βλάστηση με τα φρύγανα και τους θάμνους, αλλά υπάρχουν και περιοχές με πλούσια δενδρώδη βλάστηση. Στο νησί απαντώνται δέντρα, όπως βελανιδιές, πουρνάρια, χαρουπιές, αγριελιές και συκιές, τα οποία εναλλάσσονται με θαμνώδεις εκτάσεις και φρύγανα με σκίνα, πικροδάφνες, αστοίβες, λεβάντες κλπ. Ιδιαίτερα, η βλάστηση της περιοχής των κρατήρων περιλαμβάνει φρύγανα, όπως ρείκια, λάβδανο και θυμάρι, σε νανώδη μορφή κάτι που οφείλεται στην σύσταση και στη θερμοκρασία του εδάφους.

Το μικροκλίμα ιδιαίτερα στη περιοχή Λακκί (εντός της καλδέρας) λόγω των υψηλών θερμοκρασιών εδάφους, ευνοεί την καλλιέργεια φυτών ευαίσθητων σε χαμηλές θερμοκρασίες ή πρώιμων προϊόντων, ενώ λόγω της υψηλής περιεκτικότητας της ατμόσφαιρας και του εδάφους σε θείο πολλές μυκητολογικές ασθένειες και εχθροί δεν αναπτύσσονται με δυνατότητα παραγωγής προϊόντων με μικρή επιβάρυνση σε φυτοφάρμακα.

Στο θέμα μας, που θα αναλύσουμε και στη συνέχεια έγινε επιλογή 4 βοτάνων και 4 δέντρων/καλλιεργειών. Τα βότανα επιλέχθηκαν με βάση τις ευεργετικές, θεραπευτικές και καλλυντικές τους ιδιότητες, τόσο κατά τη χρήση τους στα λουτρά όσο και κατά τη χρήση τους μεμονωμένα. Τα 4 είδη δέντρων επιλέχθηκαν ως κυρίαρχα είδη βλάστησης στη Νίσυρο, η καλλιέργεια των οποίων έχει εγκαταλειφθεί τα τελευταία χρόνια και επιθυμούμε να την επαναφέρουμε.

Ρέικι
Μάρτιος - Ιούνιος

Λιδόσπινο
Απρίλιος - Ιούνιος

Θυμάρι
Μάιος - Ιούνιος

Αγριοβόλβιτα
Μάιος - Ιούνιος

Αιπύλη
Αυγούστος - Οκτώβριος

Σακιά
Αυγούστος - Σεπτέμβριος

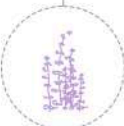
Αιγυλένιο
Αυγούστος - Σεπτέμβριος

Αγριαμυθιά
Απρίλιος - Οκτώβριος

όψη

κόσμη

Στυπτικές, πριμοτικές, αποχρεμπτικές και εφιερωτικές ιδιότητες

Κατασπλιση της αρθρίτιδας, πολυαρθρίτιδας, των ρευματισμών τόσο ως ρόφημα όσο και για εξωτερική χρήση με κομπρέσες και μπάνια

Θεραπευτική και αντιφλεγμονώδης δράση

Καλλυντική δράση
Σπασμολυτικό, αποχρεμπτικό και αντικαταρρολικό
Στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε σαν θεραπευτικό ρόφημα για διάφορες διαταραχές του οργανισμού

Από τα καλύτερα αντισπασμωδικά και τονωτικά βότανα

Ένα λουτρό από θυμάρι θα μπορούσε να ανακουφίσει νευρική υπερδιέγερση ή κατάθλιψη
Σαν βόταμο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κανοντας τημέλις για να δυναμώσουν μέλη του σώματος.

Αναλγητικές, πριμοτικές, εφιερωτικές και αντιρρευρωτικές ιδιότητες

Εξωτερική χρήση στο έδαμο για την επώδυνη των πληγών, τη διεσπασία των εκζέματων, των εγκαυμάτων, της ακμής, της δερματίτιδας, της ψώρας και της σκληρωτικής

Λακκί - η γονιμότερη περιοχή της Νισάρου λόγω της ηφαιστειακής της προέλευσης

Εξαιρετικής ποιότητας κρασί
Παραγόμενα προϊόντα: Κρασί Σιφθίτες Κουκουζίνια (Ρακή με τον νισάρικο τρόπο απόσταξης που γινόνταν στα καζανάρια) Μούστος Πετιμέλι

Νοσηριαστικά του Εμπορίου βρίσκονταν παλαιότερα οι σιακές "Ιουκονήσι"

Οι Τούρκοι ανάβραζαν τη Νισάρα και ως "Ιουκονήσι"
Αποξήρασαν με φυσικό τρόπο
Χρήση στην παρασκευή κουκουζίνιας
Παραγόμενα προϊόντα: Κουκουζίνια Αποξηραμένα σόκα

Την μεγαλύτερη παραγωγή η Νισάρος την έιχε στα αιώγδαλα

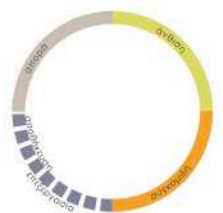
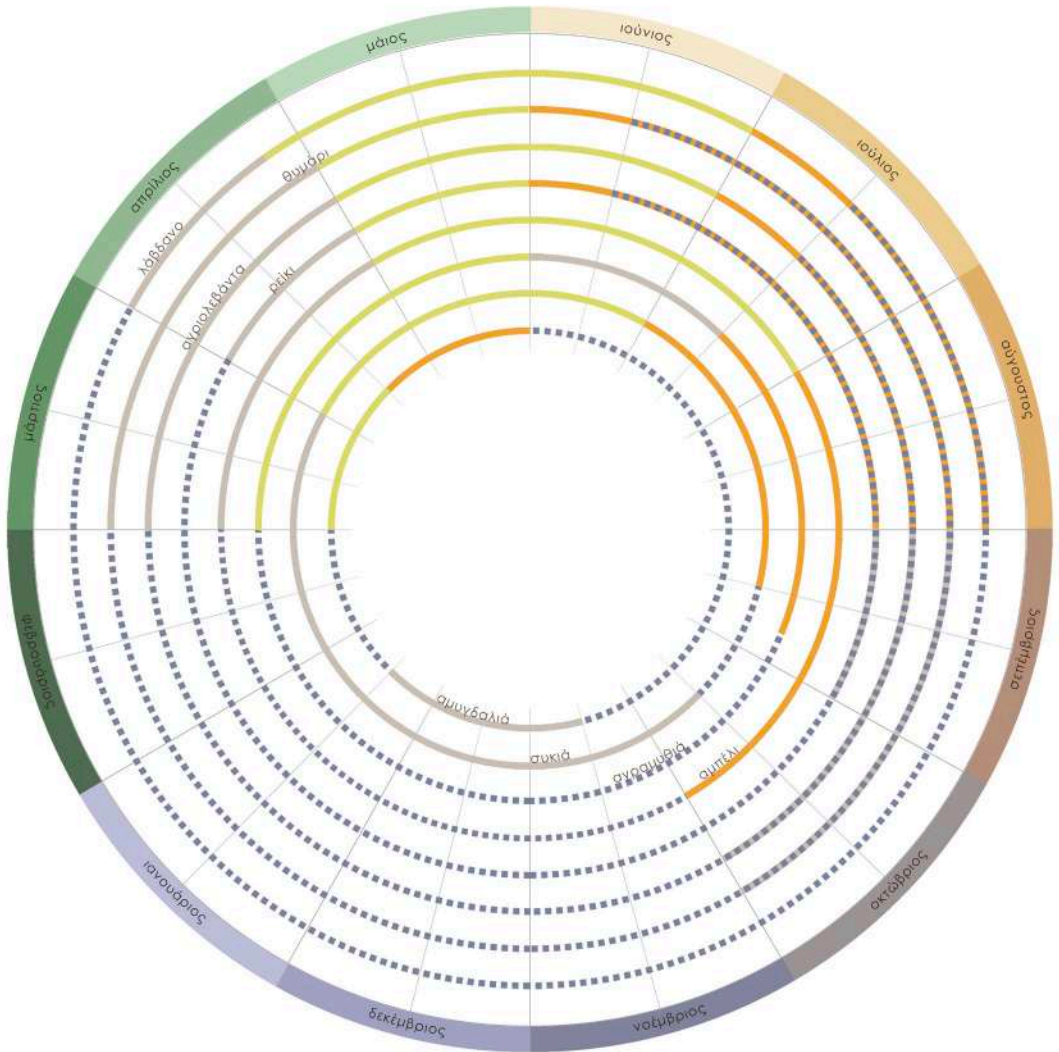
Οι ποσότητες παραγωγής όμι μόνο υπερκάλπταν τις ανάγκες του νησιού αλλά ήσαν και ένα εξαγώγιμο προϊόν
Παραγόμενα προϊόντα: Σαμίδα Αιμίγδαλα

Παραγωγή λαδιού για προσωπική χρήση και αξιοποίηση καρπών ως τροφή

Παλαιότερα πέντε κλασικήματα, σήμερα δε λειτουργεί κανένα και οι κάτοικοι μεταφέρουν τους καρπούς στην Κω
Παραγόμενα προϊόντα: Αγριαμυθιακο Αγραμυθία

ΦΥΤΟΛΟΓΙΟ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΑΝΘΙΣΗΣ - ΣΠΟΡΑΣ-ΣΥΓΚΟΜΙΔΗΣ - ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ

ΒΟΤΑΝΑ-ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ

Ρείκι

- Στυπτικές, ηρεμιστικές, αποχρεμπτικές και εφιδρωτικές ιδιότητες
- Καταπολέμηση της αρθρίτιδας, πολυαρθρίτιδας, των ρευματισμών τόσο ως ρόφημα όσο και για εξωτερική χρήση με κομπρέσες και μπάνιο

Λάβδανο

- Θεραπευτική και αντιφλεγμονώδης δράση
- Καλλυντική δράση
- Σπασμολυτικό, αποχρεμπτικό και αντικαταρροϊκό
- Στο παρελθόν χρησιμοποιήθηκε σαν θεραπευτικό ρόφημα για διάφορες διαταραχές του οργανισμού

Θυμάρι

- Από τα καλύτερα αντισηπτικά και τονωτικά βότανα
- Ενα λουτρό από θυμάρι θα μπορούσε να ανακουφίσει νευρική υπερδιέγερση ή κατάθλιψη
- Σαν βάμμα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί κάνοντας εντριβές για να δυναμώσουν μέλη του σώματος.

Αγριολεβάντα

- Αναλγητικές, ηρεμιστικές, εφιδρωτικές και αντιρρευματικές ιδιότητες
- Εξωτερική χρήση στο δέρμα για την επούλωση των πληγών, τη θεραπεία των εκζεμάτων, των εγκαυμάτων, της ακμής, της δερματίτιδας, της ψώρας και της αλωπεκίας

Αμπέλι

Λακκί - η γονιμότερη περιοχή της Νισύρου λόγω της ηφαιστειακής της προέλευσης.

Εξαιρετικής ποιότητας κρασί

Παραγόμενα προϊόντα:

- Κρασί
- Σταφίδες
- Κουκουζίνα (Ρακή με τον νισύρικο τρόπο απόσταξης που γινόταν στα καζαναριά)
- Μούστος
- Πετιμέζι

Συκιά

Νοτιοανατολικά του Εμπορίου βρίσκονταν παλαιότερα οι συκιές. Οι Τούρκοι ονόμαζαν τη Νίσυρο και ως "Συκονήσι"

Αποξηράνση με φυσικό τρόπο
Χρήση στην παρασκευή κουκουζίνας

Παραγόμενα προϊόντα:

- Κουκουζίνα
- Αποξηραμένα σύκα

Αμυγδαλιά

Την μεγαλύτερη παραγωγή η Νίσυρος την είχε στα αμύγδαλα. Οι ποσότητες παραγωγής όχι μόνο υπερκάλυπταν τις ανάγκες του νησιού αλλά ήταν και ένα εξαγωγίμο προϊόν.

Παραγόμενα προϊόντα:

- Σουμάδα
- Αμύγδαλα

Αγραμυθιά

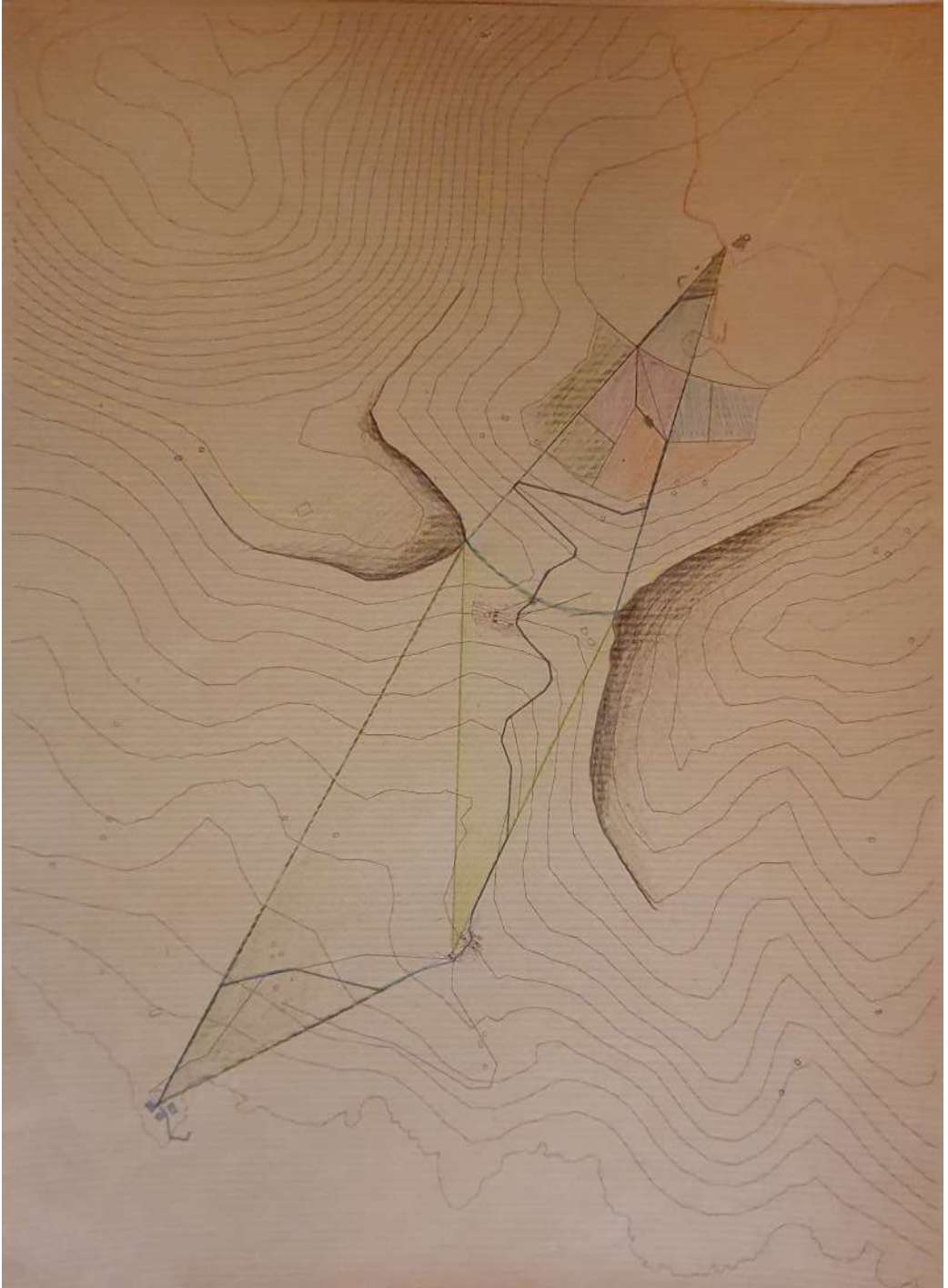
Παραγωγή λαδιού για προσωπική χρήση και αξιοποίηση καρπών ως τροφή. Παλαιότερα πέντε ελαιοτριβεία, σήμερα δε λειτουργεί κανένα και οι κάτοικοι μεταφέρουν τους καρπούς στην Κω

Παραγόμενα προϊόντα:

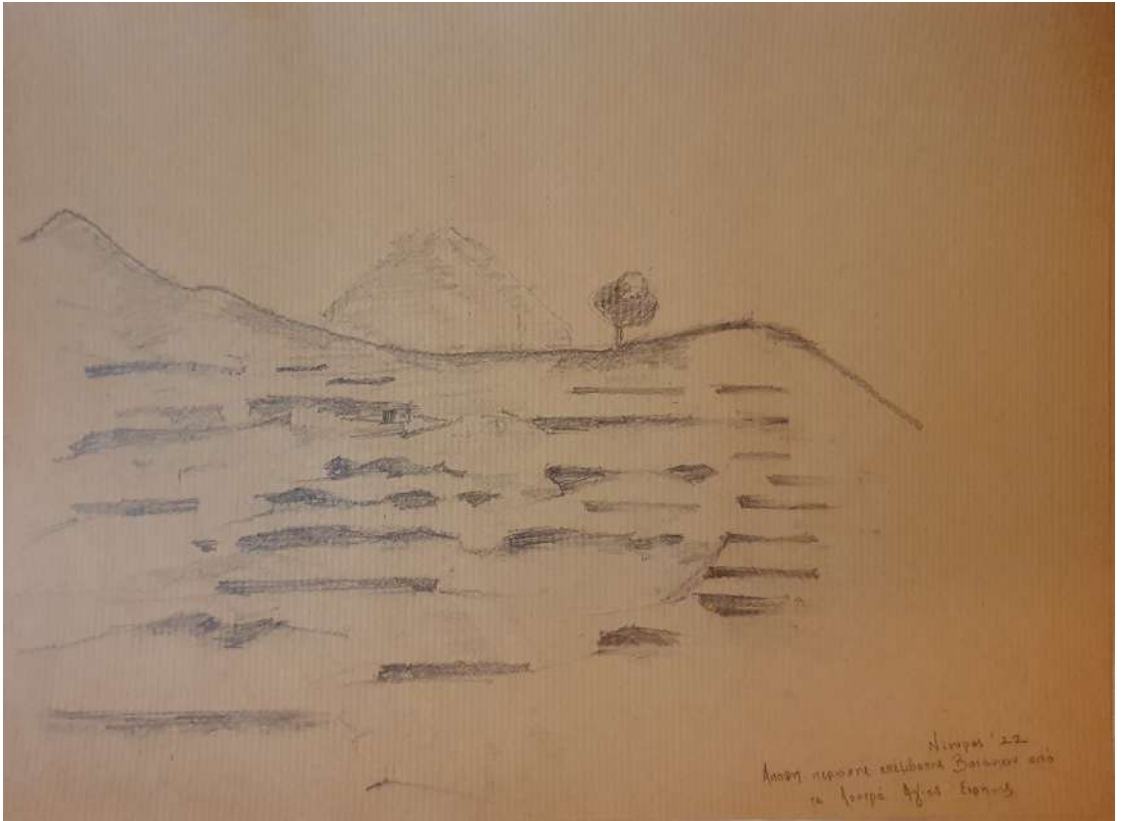
- Αγραμυθέλαιο
- Αγραμύθια

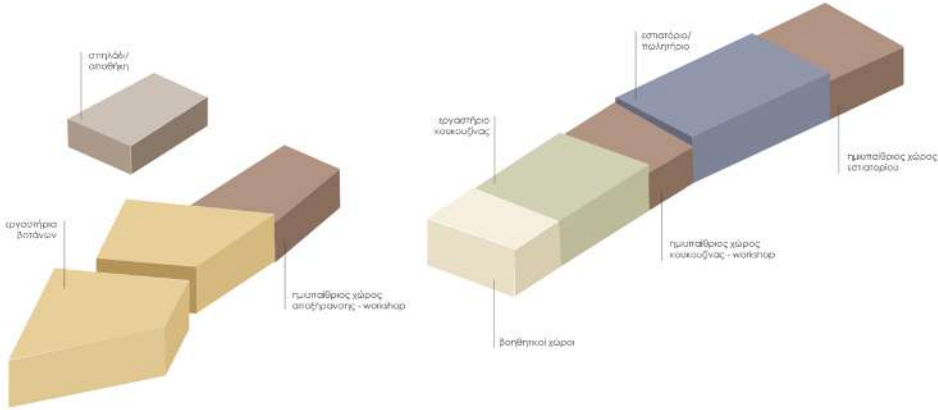

Nimpo '22
Anon. report exhibited Salinas and
in Corps of Eng. 1863

κτιριολογικό πρόγραμμα

Σύνολο: 411.9 τ.μ.

Διανύοντας το μονοπάτι και φτάνοντας στην κορυφή ο περιπατητής έχει πλέον πανοραμική εποπτεία του τοπίου, τόσο των ηφαιστειακών κρατήρων (αφετηρία διαδρομής), όσο και των σημείων-στάσεων που θα συναντήσει στην πορεία (συγκρότημα βοτάνων, συγκρότημα λουτρών, λιμάνι Αγίας Ειρήνης). Εκεί όπου αλλάζουν επομένως οι οπτικές, θεωρήσαμε πως έχουμε ένα πολύ καλό σημείο για αξιοποίηση. Η περιοχή ονομάζεται Λειβάδια και στόχος ήταν η ενίσχυση αυτού του χαρακτήρα της περιοχής, της ταυτότητας του τόπου μέσω πυκνώσεων των καλλιιεργειών. Έτσι, αποφασίσαμε να σχεδιάσουμε στο συγκεκριμένο σημείο ένα «Συγκρότημα βοτάνων» στο οποίο θα συναντά κανείς χρήσεις εργαστηρίων, εστιατορίου και καλλιιεργειών βοτάνων.

Το «Συγκρότημα βοτάνων» βρίσκεται σε ένα κομβικό σημείο, σε μια κορυφή όπως αναφέραμε, και κατοπτεύει όλη την περιοχή. Βέβαια, βότανα υπάρχουν σε όλο το νησί και κάποιος μπορεί να τα συλλέξει διαβαίνοντας οποιαδήποτε περιπατητική διαδρομή. Αρα, ενισχύουμε και εδώ όπως και στις καλλιιεργειες των δέντρων τη φυσική τάση του τόπου. Στο «Συγκρότημα βοτάνων» βρίσκουμε λάβδανο, θυμάρι, ρείκι και αγριολεβάντα.

Ο περιπατητής σε αυτό το σημείο μπορεί να επιλέξει αν θα συνεχίσει την πορεία του προς το «Συγκρότημα λουτρών» ή αν θα εισέλθει στο «Συγκρότημα βοτάνων». Από αυτό το σημείο είναι εμφανείς οι διαφορετικές ποιότητες των βοτάνων τόσο ως προς το χρώμα, όσο και ως προς το είδος. Τα βότανα κατακλύζουν το τοπίο και το βλέμμα του περιπάτητη.

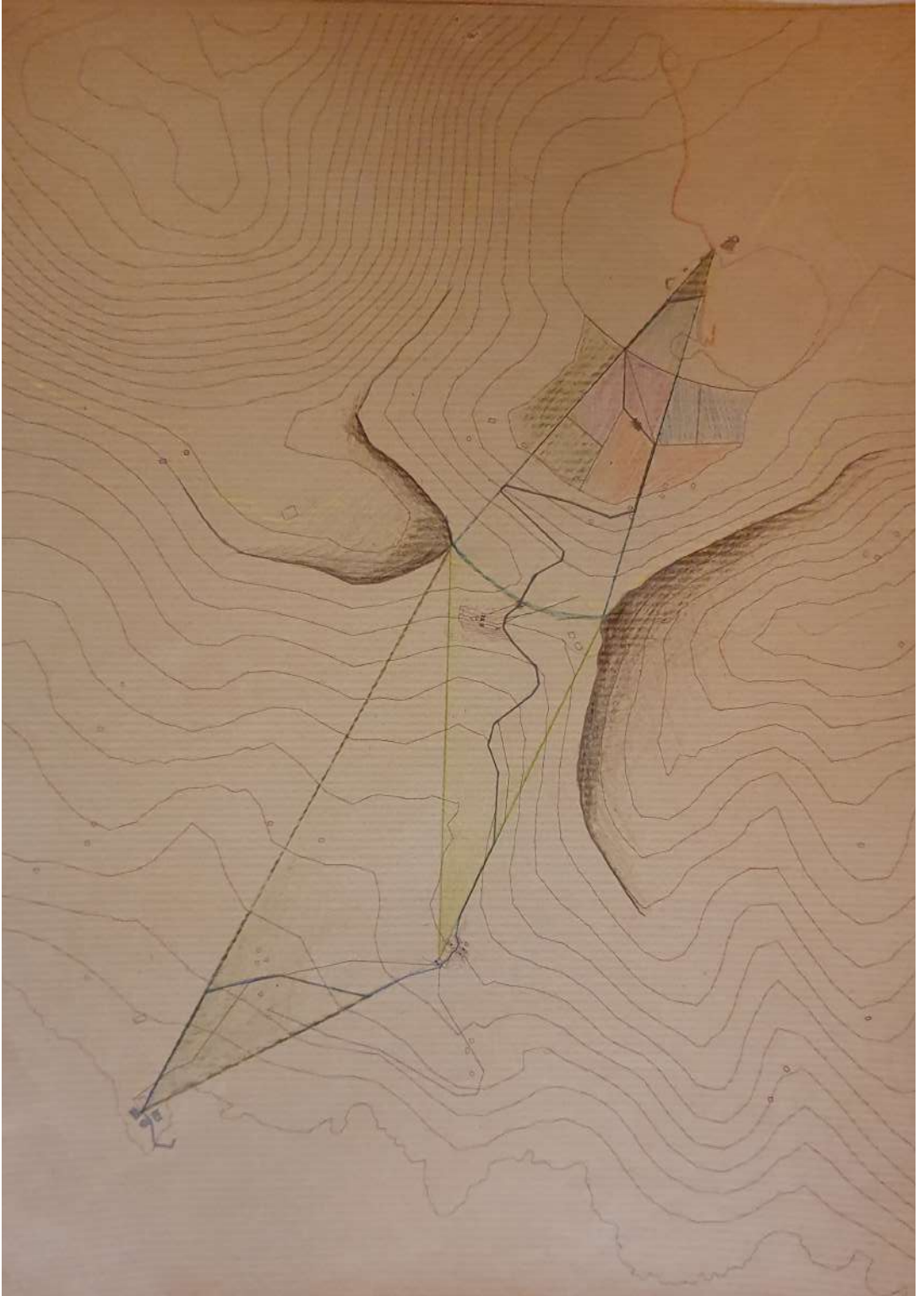
Κατά την περιήγηση μέσα στο «Συγκρότημα βοτάνων» δώσαμε έμφαση στις οπτικές που διαμορφώνονται, σε διάφορες κλίμακες. Οπτικές γενικές τοπιακές, οπτικές που αφορούν ολόκληρο κομμάτι του νησιού που είναι ορατό από το μονοπάτι, μέχρι οπτικές που είναι πιο συγκεντρωτικές, για συγκεκριμένα κτίρια που έχουν ειδικό χαρακτήρα. Όταν το μονοπάτι περνάει δίπλα από τα κτίρια, μας ενδιαφέρει το πώς τα κτίρια γίνονται μέρος αυτής της οπτικής συνέχειας και η εναλλαγή αυτών (μέσα από κτίριο, εσωτερικό κτιρίου, ανάμεσα στα κτίρια). Οι οπτικές εναλλάσσονται ώστε να «συλλέξουμε» ολόκληρο το τοπίο. Συνθετικό εργαλείο αποτέλεσαν οι υπαρχουσες τάβλες, οι οποίες ανακατασκευάστηκαν και προσαρμόστηκαν στις ανάγκες του σχεδιασμού.

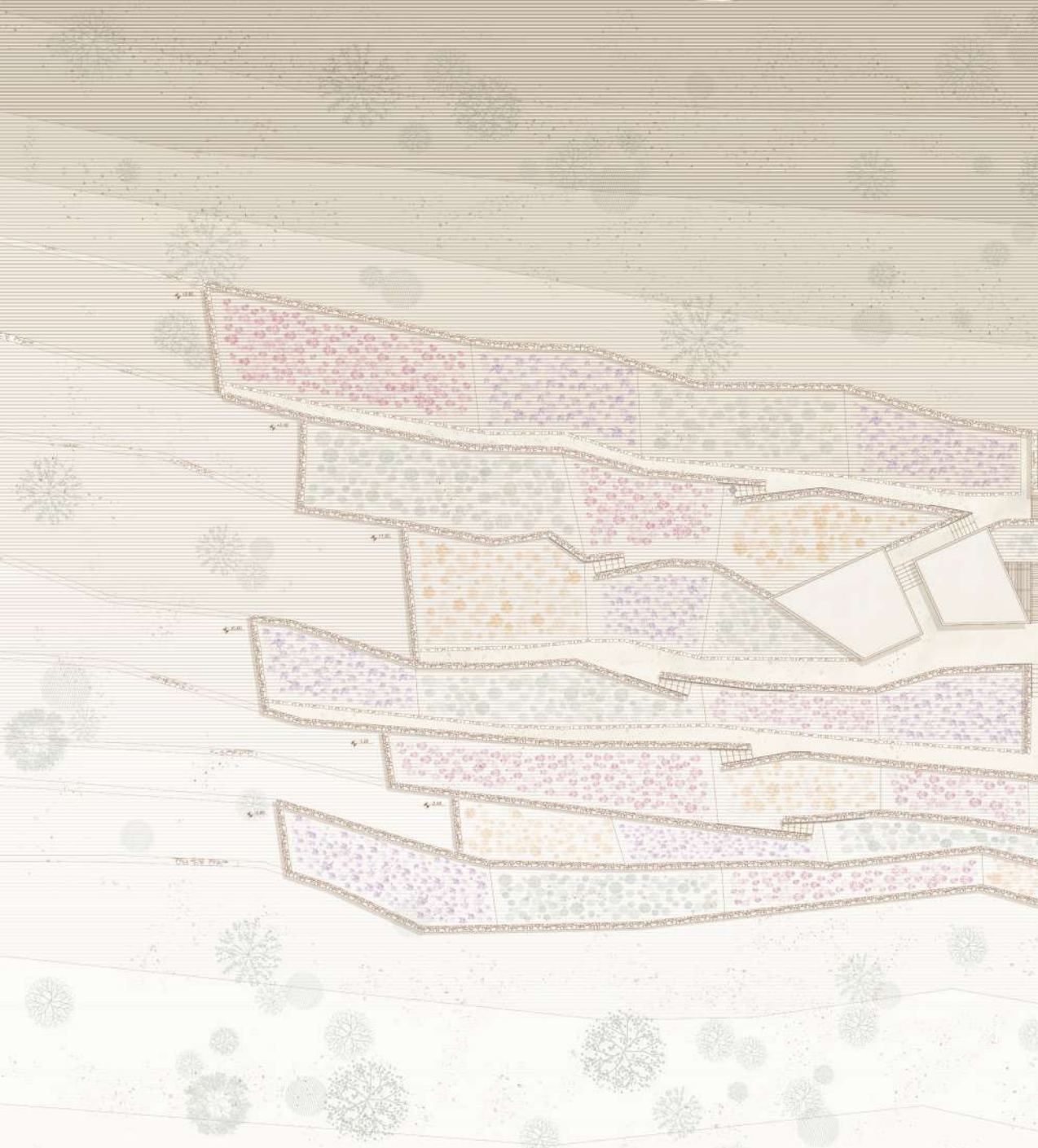
Το «Συγκρότημα βοτάνων» τοποθετείται σε τρία βασικά επίπεδα και ο περιηγητής έχει τη δυνατότητα να επιλέξει σε ποιο θα εισέλθει. Στο πρώτο επίπεδο συναντάμε ένα σπηλάδι που λειτουργεί ως αποθήκη, όπου γίνεται η αποθήκευση των βοτάνων σε ειδικά δοχεία, καθώς και η αποξήρανσή τους σε σκοτεινό μέρος. Στο δεύτερο επίπεδο, βρίσκουμε τους χώρους των εργαστηρίων που αφορούν τα βότανα. Συγκεκριμένα, ένα εργαστήριο απόσταξης αιθέριων ελαίων και ένα εργαστήριο παρασκευής καλλωπιστικών

προϊόντων τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν κατά την τελετουργία των λουτρών. Τέλος, σε χαμηλότερο επίπεδο συναντάμε ένα εργαστήριο κουκουζίνας, ενός παραδοσιακού προϊόντος που παραγόταν στο παρελθόν. Η κουκουζίνα θυμίζει το παραδοσιακό τσίπουρο, ακολουθώντας την ίδια διαδικασία παραγωγής με τη διαφορά ότι εκτός από τα κούκουζα (σταφύλια), χρησιμοποιούσαν και σύκα. Βρίσκουμε ακόμη τους χώρους του εστιατορίου και του πωλητηρίου, όπου πωλούνται και παρασκευάζονται τοπικά και παραδοσιακά προϊόντα. Ακόμη, σε όλα τα επίπεδα υπάρχουν ημιυπαίθριοι χώροι με πέργκολες που λειτουργούν ως χώροι αποξήρανσης βοτάνων σε φωτεινό μέρος αλλά και ως workshop ώστε οι επισκέπτες να συμμετάσχουν ουσιαστικότερα στη διαδικασία καλλιέργειας, επεξεργασίας και παραγωγής του τελικού προϊόντος.

Βασικά κατασκευαστικά υλικά αποτελούν η πέτρα και το ξύλο. Η πέτρα συναντάται στις τάβλες που όπως αναφέραμε αποτελούν βασικό συνθετικό εργαλείο του σχεδιασμού και ταυτόχρονα λειτουργούν ως «πλάτη» στα κτίριά μας. Ο σκελετός των κτιρίων είναι ξύλινος σε όλο το εύρος των επεμβάσεων. Το ξύλο επιλέχθηκε ως υλικό τόσο λόγω ανθεκτικότητας στο ηφαιστειακό έδαφος και τα παράγωγά του, όσο και για το οικολογικό αποτύπωμα σε ένα τόσο ευαίσθητο τοπίο. Στις όψεις των κτιρίων διατρέχουν γυάλινες τζαμαρίες, οι οποίες σε συνδυασμό με την κλίση των στεγών συμβάλλουν στον καλύτερο και αποδοτικότερο φωτισμό και αερισμό των χώρων. Ακόμη, η κλίση στις στέγες βοηθά και στη συλλογή των υδάτων σε ειδικά «ρυάκια» που καταλήγουν σε μια κεντρική στέρνα για την αποθήκευση του νερού και τη διανομή του στη συνέχεια στις καλλιέργειες για άρδευση.

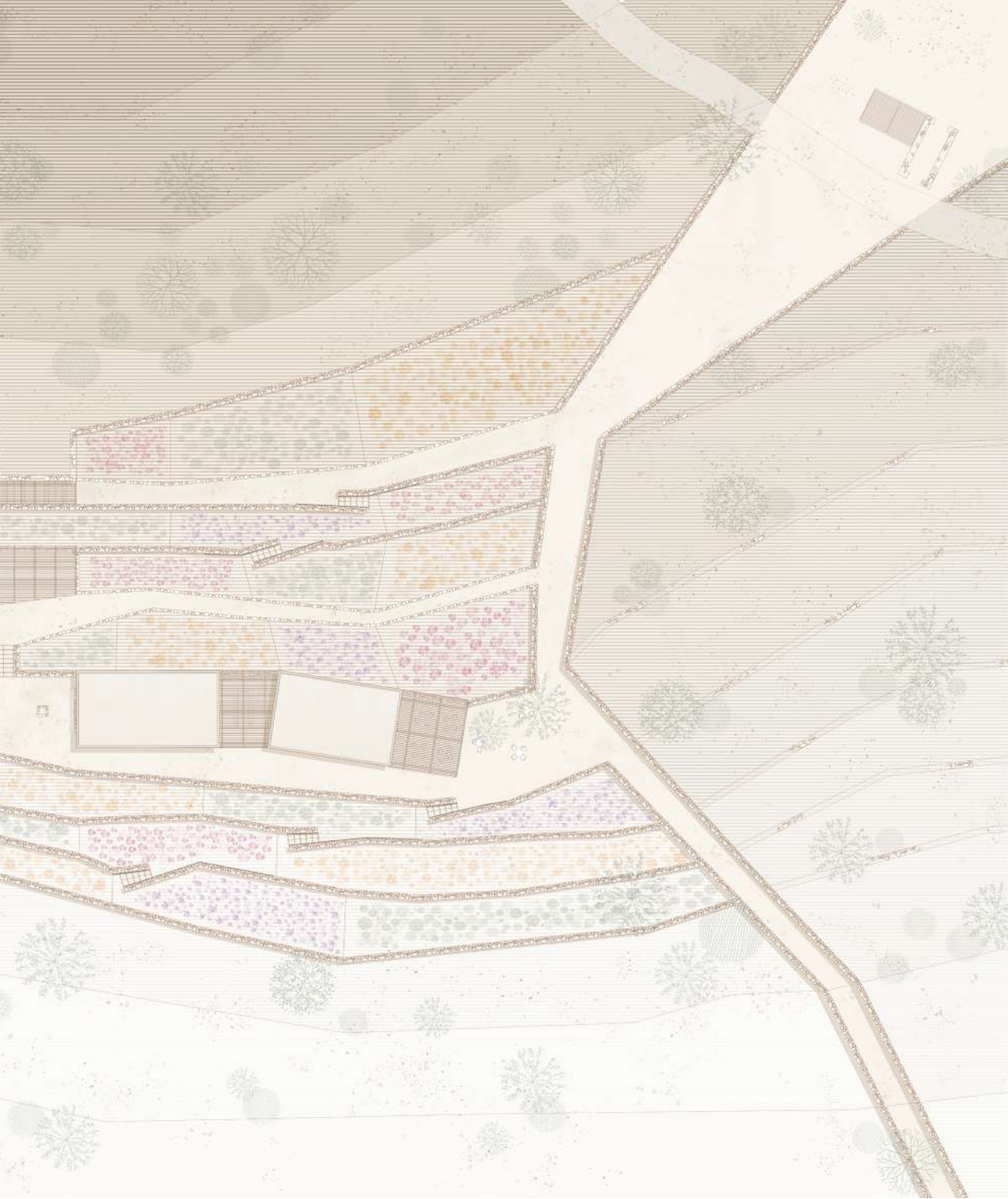

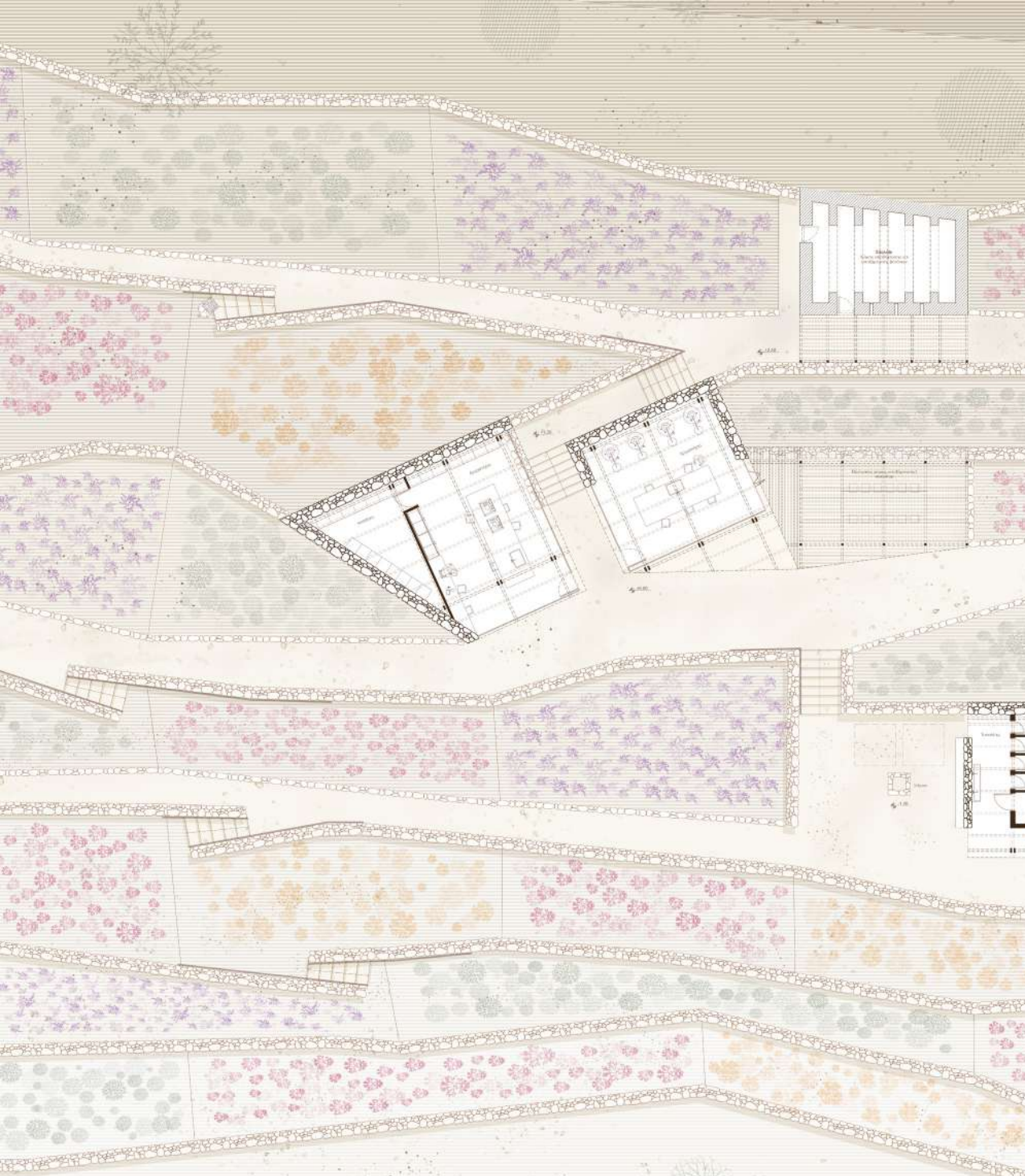

Κατοψηφή δομμάτων κλ. 1:200

- Λαβάνο
- Αλίωνα
- Θυμάρι
- Ορίγαν

Κάτοψη Βοτάνων και Εργαστηρίων κλ. 1,100

- Λάβαντα
- Ρόζα
- Βούξαι
- Πίπτι

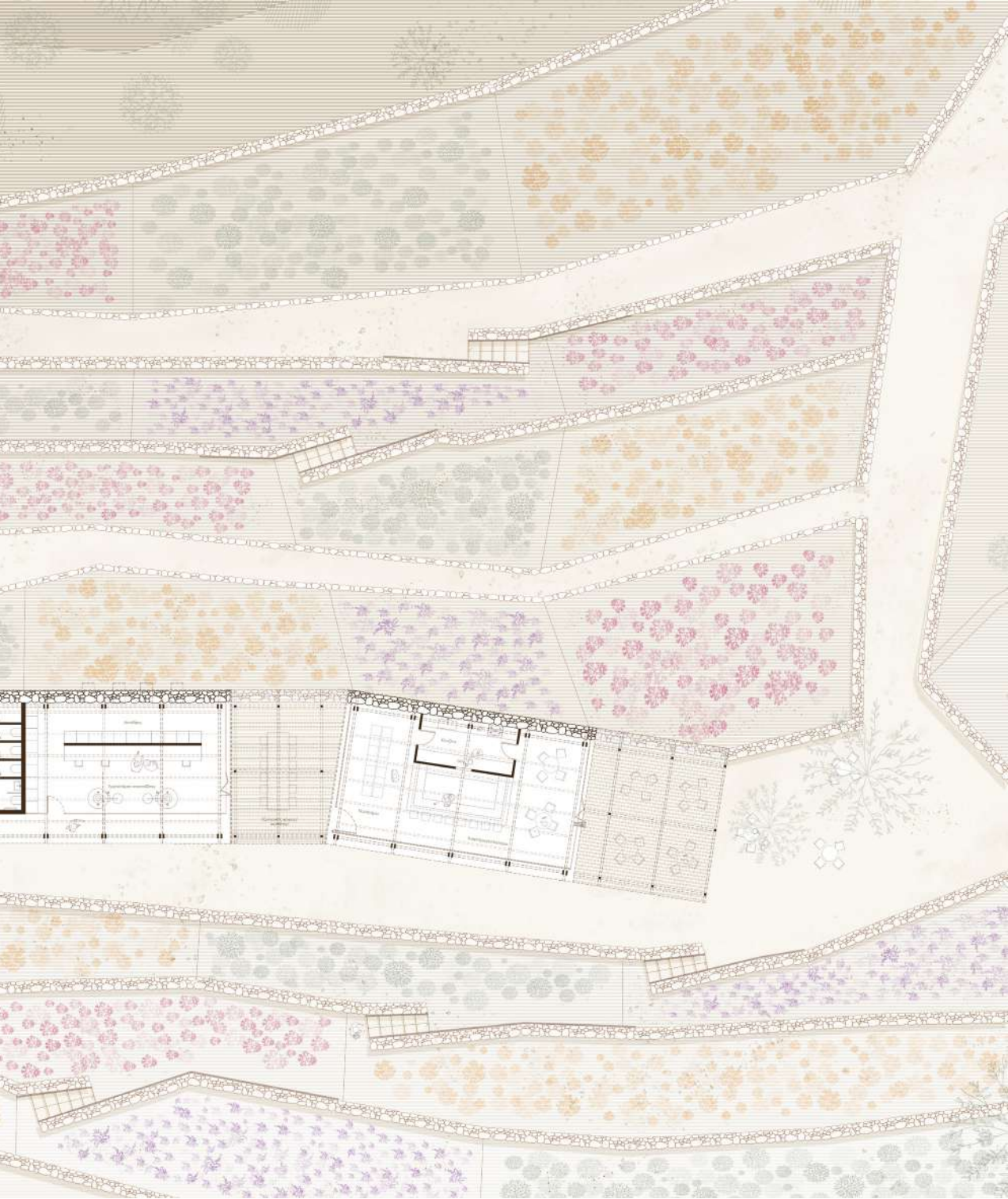
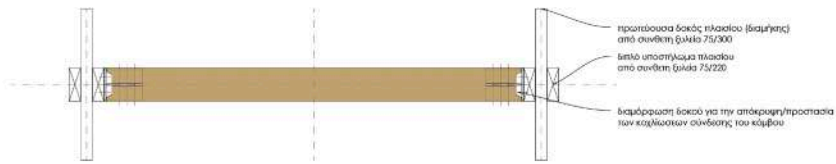

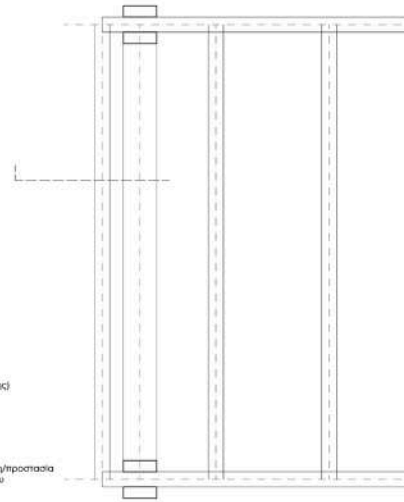
Figure 3.100

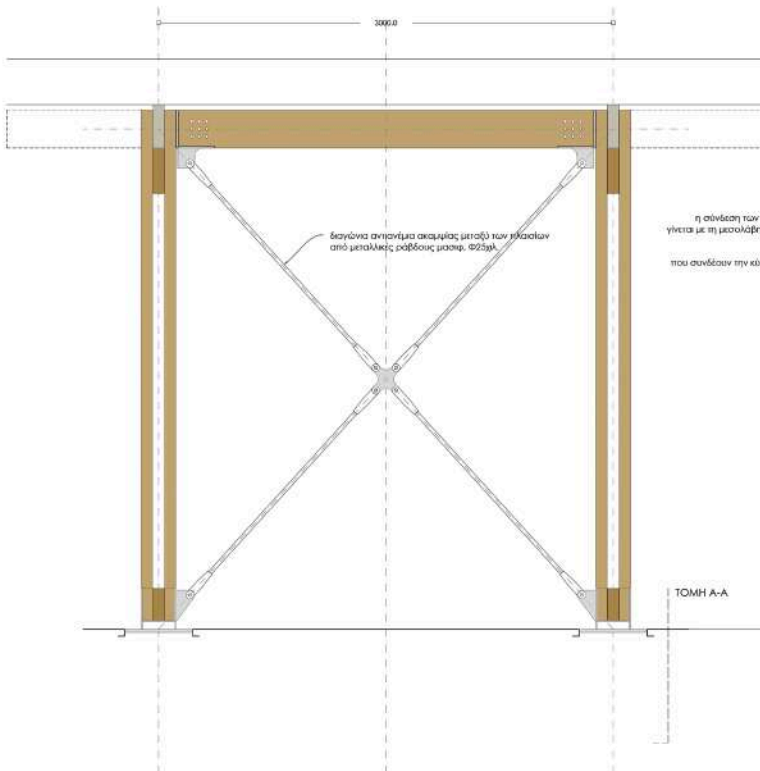
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΤΟΜΗ 1.20

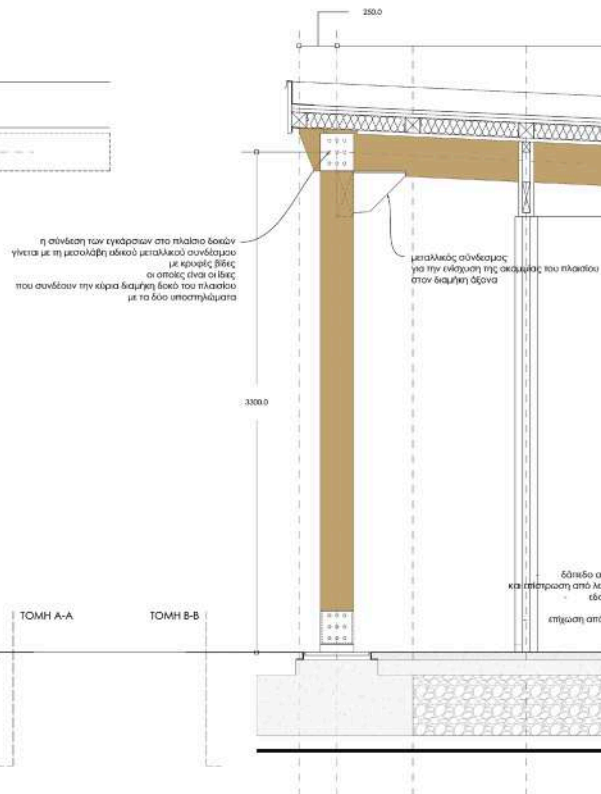
ΚΑΤΩΨΗ ΔΟΚΟΥ - ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ 1.

ΚΑΤΩΨΗ

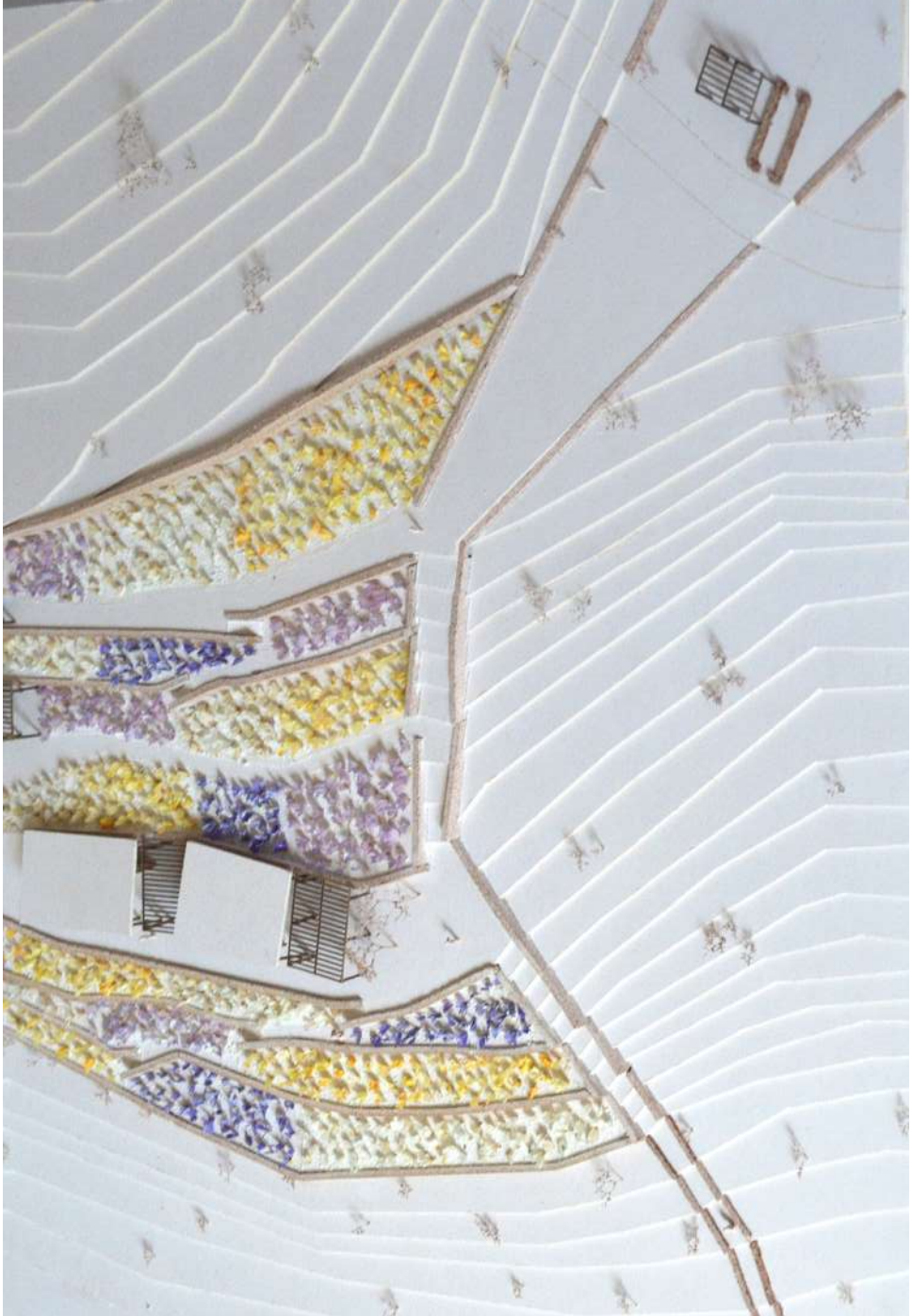
ΤΟΜΗ Β-Β - ΟΨΗ

ΤΟΜΗ Α-Α - ΟΨΗ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

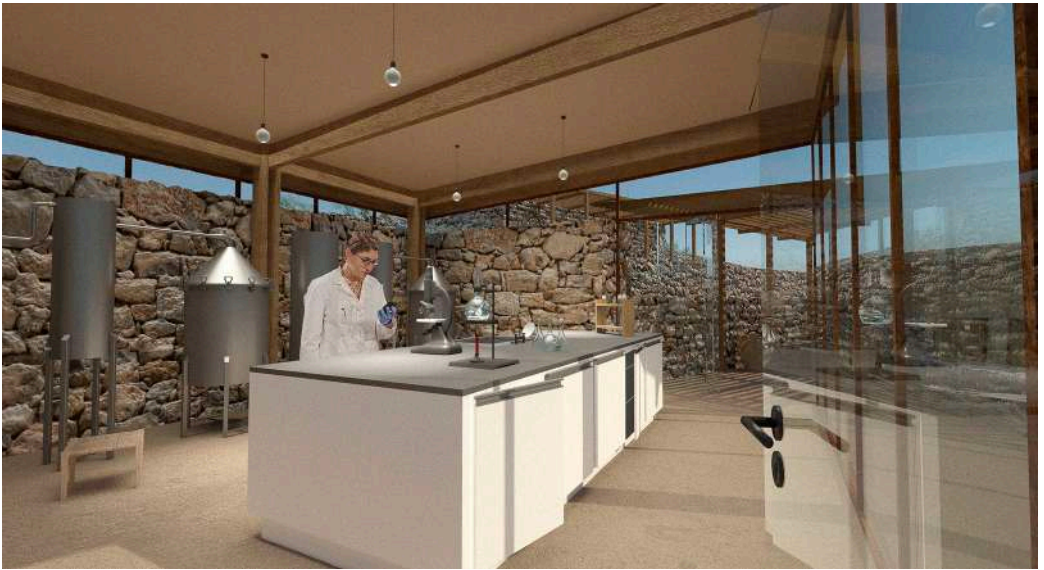

Άποψη Συγκροτήματος Βοτάνων

Εργαστήριο απόσταξης βοτάνων

Υπαιθριος χώρος εργαστηρίων βοτάνων

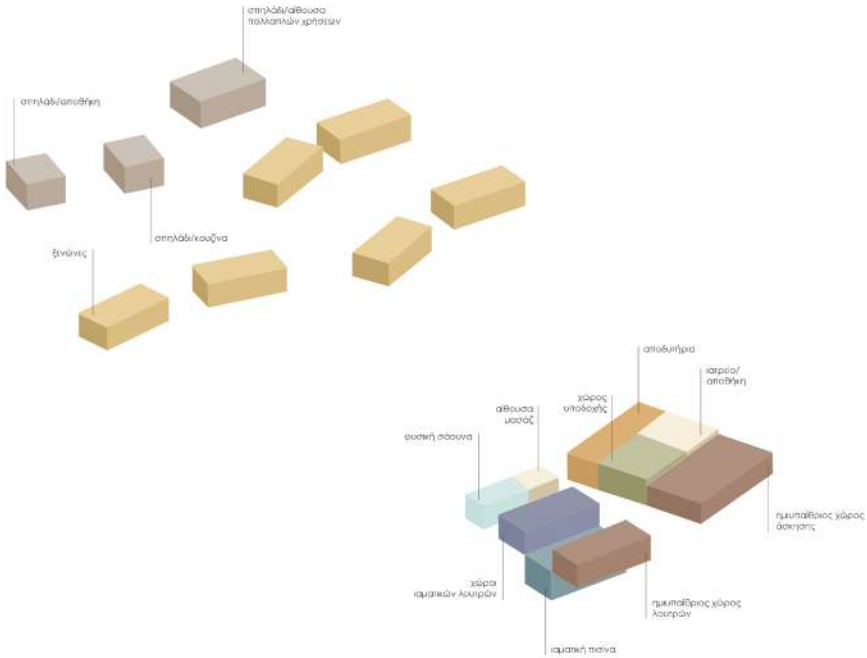

κτιριολογικό πρόγραμμα

Σύνολο: 490.79 τ.μ.

Το επόμενο σημείο επέμβασης επιλέχθηκε με βάση την ύπαρξη μιας φυσικής υδροθερμικής σάουνας μέσα σε ένα πέτρινο ερειπωμένο κτίσμα. Δεν υπάρχει ακριβής ιστορική αναφορά για τη χρονολογική τοποθέτηση του κτίσματος αυτού. Στο σημείο αυτό διαδρομή και κτίρια σχεδιάζονται ταυτόχρονα, αλληλοσυγκροτούνται. Στο «Συγκρότημα Λουτρών» συναντάμε χρήσεις ξενώνων και λουτρών.

Εφόσον ο περιπατητής επιλέξει να εισέλθει στο «Συγκρότημα Λουτρών» συναντά πρώτα τρία πέτρινα σπηλάδια, τα οποία ανακατασκευάζονται με βοηθητικές λειτουργίες: αποθήκη, κουζίνα και έναν χώρο πολλαπλών χρήσεων. Στην αποθήκη υπάρχει εξοπλισμός για πεζοπορία, καθώς και εξοπλισμός για τη διαμονή των επισκεπτών. Η κουζίνα χρησιμοποιείται συλλογικά τόσο από τους επισκέπτες, όσο κι από όσους διαμένουν στους ξενώνες. Τέλος, ο χώρος πολλαπλών χρήσεων μπορεί να λειτουργήσει ως ένα μέρος όπου οι περιπατητές μπορούν να αφήσουν πράγματα που βρίσκουν όπως ένα πέτρωμα ή ένα βιβλίο, ένα αποθετήριο δώρο στον επόμενο περιπατητή. Λειτουργεί δηλαδή ως ένα μέσο φιλοξενίας των περιπατητών, μια φιλοξενία του ίδιου του τοπίου, σα να σε υποδέχεται το τοπίο.

Στο χώρο των ξενώνων επιλέξαμε να κατασκευάσουμε μια πιο σταθερή, ξύλινη κατασκευή για τη διαμονή των επισκεπτών. Συγκεκριμένα, υπάρχουν συνολικά 6 μονάδες ξενώνων που αποτελούνται από 2 χώρους με χωρητικότητα 2-4 άτομα.

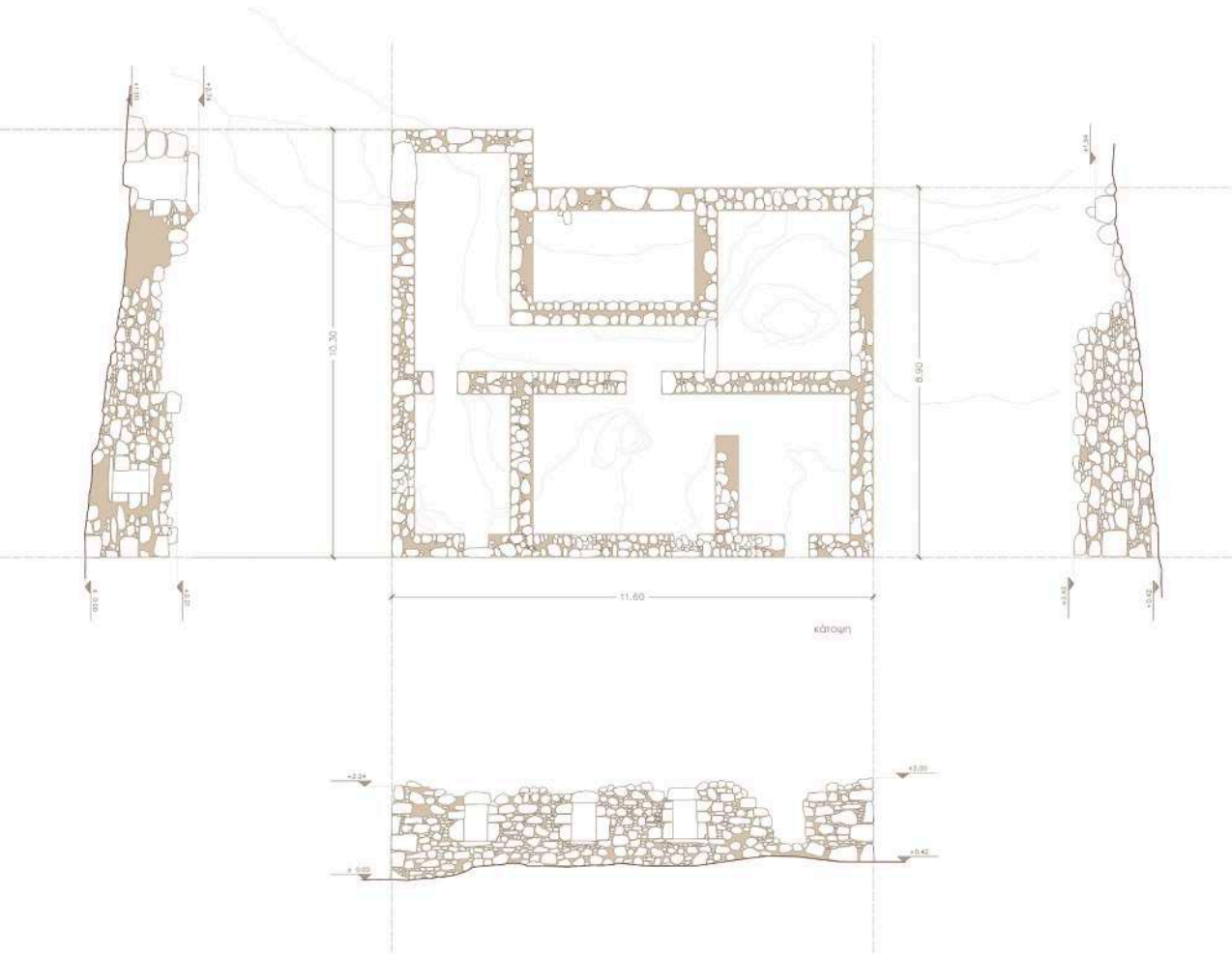
Τέλος, όσον αφορά τα Λουτρά, διατηρήσαμε το υπάρχον κτίσμα και το αναστηλώσαμε προσθέτοντας εκτός από τη φυσική σάουνα, 3 χώρους ιαματικών λουτρών, μια αίθουσα μασάζ και ιαματική πισίνα. Ακόμη, προσθέσαμε ένα νέο κτίριο ίδιων αναλογιών με βοηθητικές ως προς τα λουτρά λειτουργίες. Συγκεκριμένα, στο νέο κτίριο προβλέπονται χώρος αναμονής, χώροι αποδυτηρίων, ιατρείο καθώς και ένας ημιυπαίθριος χώρος για άσκηση. Τα 2 κτίρια συνδέονται μέσω μιας υπόγειας «σπηλιάς» ώστε οι επισκέπτες να έρθουν σε πιο άμεση επαφή με το κατώτερο στρώμα, από το οποίο προέρχεται το ιαματικό νερό, αλλά και για να εξασφαλιστεί η ιδιωτικότητα των λουόμενων.

Η παρέμβαση του νέου κτιρίου είναι διακριτή τόσο λειτουργικά όσο και κατασκευαστικά. Στο υπάρχον κτίριο Λουτρών διατηρούμε το πέτρινο κέλυφος, ενώ το νέο κτίριο κατασκευάζεται με χρήση block πορομπετόν, το οποίο περιέχει αδρανή απο τοπική ελαφρόπετρα.

Ο σχεδιασμός όλων των χώρων επιτρέπει και ενισχύει την επαφή με τη φύση, την εξωστρέφεια. Το θερμό νερό στα λουτρά αντλείται μέσω γεώτρησης. Η θέση της γεώτρησης είναι σημειακή, επιλέγεται από τον γεωλόγο προς το χαμηλότερο σημείο. Οι γεωτρήσεις χαμηλής ενθαλπίας φτάνουν στα 150 με 200 μ. βάθος. Μέσα στα λουτρά η θερμοκρασία φτάνει τους 40 °C max.

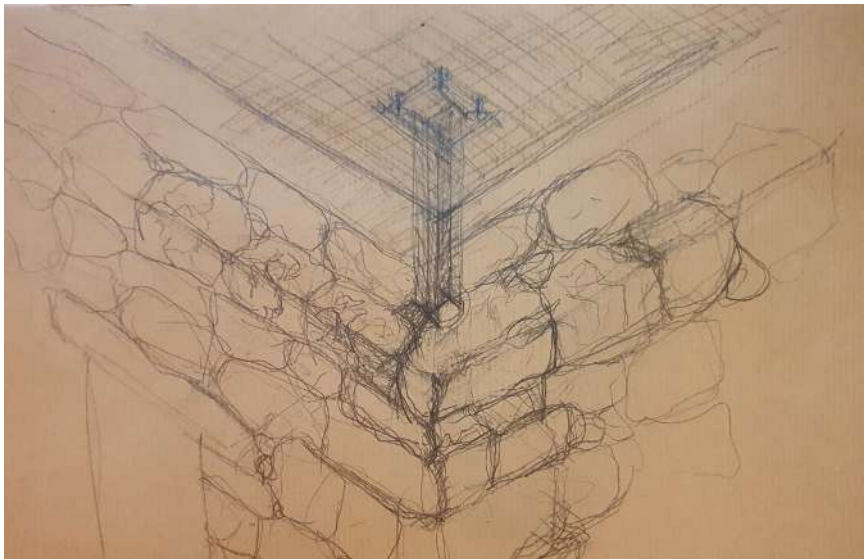
Αποτύπωση Λουτρών Αγίας Ειρήνης

Κλ. 1.50

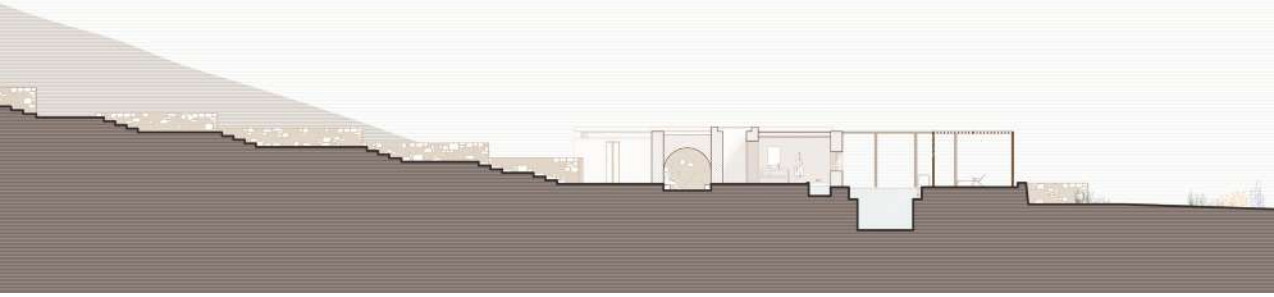

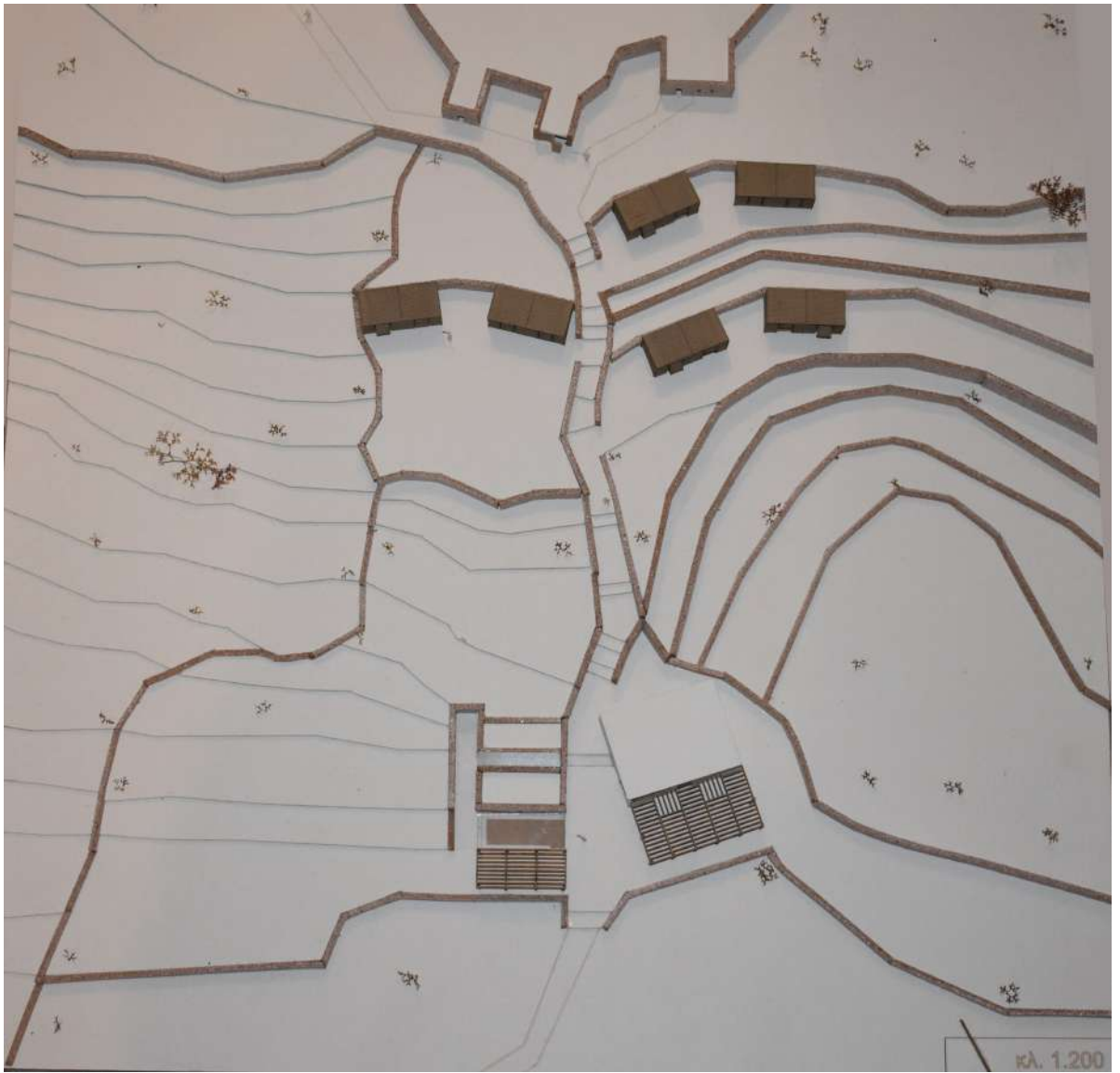

Άποψη Συγκροτήματος Λουτρών και Ξενώνων

Ιαματική Πισίνα

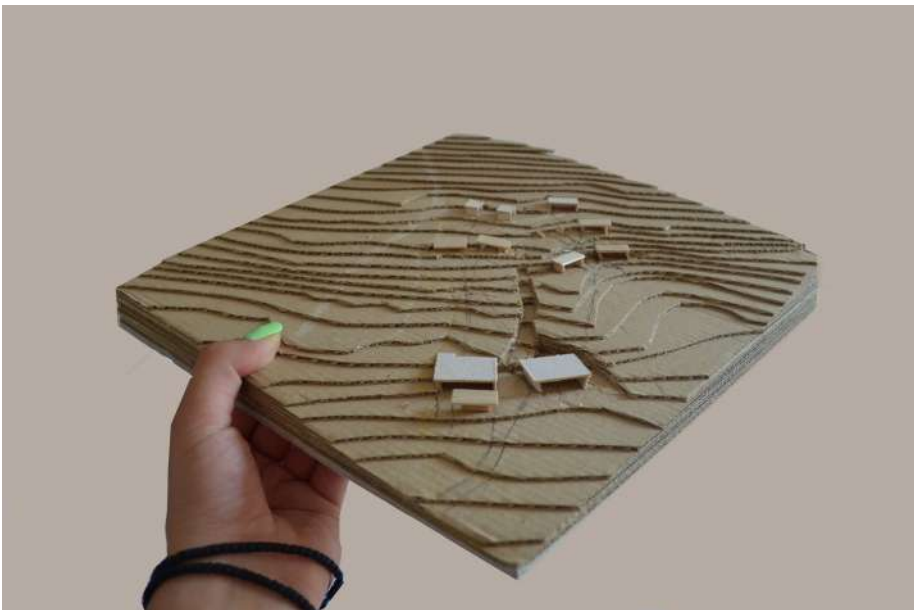
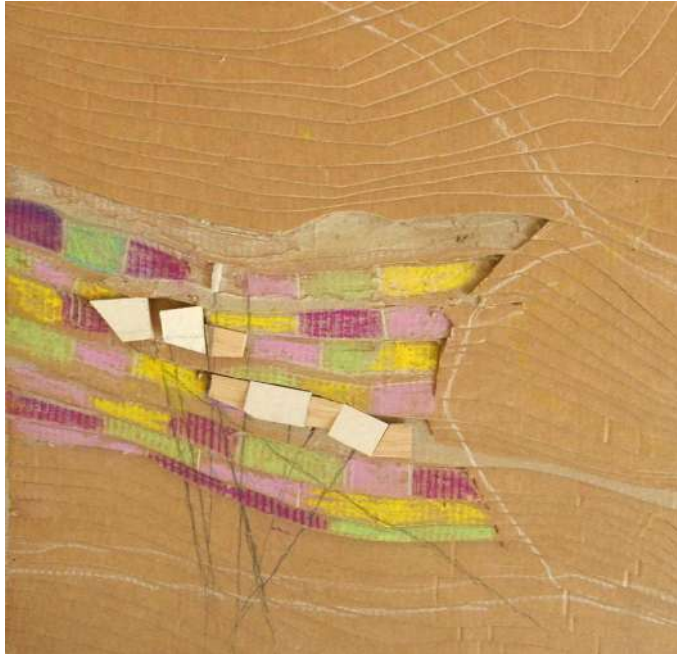
Εσωτερικά λουτρών

Ξύλινοι ξενώνες

Μακέτες εργασίας

Ευχαριστούμε πολύ,

τους καθηγητές μας Γκανιάτσα Βασίλειο και Κατσαρό Μιλτιάδη
για την καθοδήγηση, τη στήριξη και την πολύτιμη βοήθειά τους.

τις οικογένεις, τους φίλους και όλους όσους με τον τρόπο τους
βοήθησαν σε αυτή τη διπλωματική.

Ενα πολύ πολύ μεγάλο ευχαριστώ.